

2017.
SEPTEMBER

KERTÉSZEK ÉS
KERTBARÁTOK HAVILAPJA

KERTI KALENDÁRIUM

ÁRA: 440 FT • ELŐFIZETŐKNEK: 390 FT
WWW.KERTIKALENDARIAM.HU

TÁMOGATÓ:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Fizessen elő a Kertészet és Szőlészet digitális változatára

akár
40%
kedvezményrel!

	Nyomtatott lapár (Ft)	Digitális lapár (Ft)
Egy lapszám ára	490	290
Havi előfizetés	1 840	1 150
Negyedéves előfizetés	5 520	3 200
Féléves előfizetés	11 040	6 400
Éves előfizetés	22 080	12 500

- Egyedi kedvezményes ár digitálislap-előfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Platformfüggetlen – bárhol, bármilyen eszközön megtekinthető!
- Keresési lehetőség a cikkekben és egyéb felhasználóbarát megoldások!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!

KERTI KALENDÁRIUM

www.kertikalendarium.hu

Alapítva: 1988

Megjelenik – január-február és november-december
összevonásával – évente 10 alkalommal

29. évfolyam, 9. szám
2017. szeptember

FŐSZERKESZTŐ:

Pap Edina
VEZETŐ SZERKESZTŐ
Horváth Csilla

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:

1141 Budapest, Mirtusz u. 2.

Postacím: 1591 Budapest, Pf.: 294.

KIADJA:

a Magyar Mezőgazdaság Kft.

Felelős kiadó:

Sári Enikő ügyvezető igazgató,
Hájos László ügyvezető igazgató.

LAPTERJESZTÉS, PÉNZÜGY:

Laczó Angéla, Cséki Marianna, Szabó Ildikó,
Hajcser Anna

MARKETING: Horváth Roland vezető

Kovács Réka,

Bárdos László tervezőgrafikus

ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Fontos Éva, Husztiné Csekó Emma

Tel.: 470-0411. Fax: 470-0410

HIRDETÉS:

Dohány Árpád (70)-232-4231

Bágyi Zsuzsa (30)-905-6460

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Kerti Kalendáriumra való hivatkozással lehet. A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

TERJESZTÉS:

A Magyar Posta Zrt., A Lapker Zrt., valamint az alternatív terjesztők.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.

Postacím: 1900 Budapest

Előfizetésben megrendelhető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, www.posta.hu

WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>),

e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen,

telefonon 06-1-767-8262 számon,

levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen.

Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar Posta

Zrt.-nél: www.posta.hu WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), 1900 Budapest, 06-1-

767-8262, hirlapelofizetes@posta.hu

Belföldi előfizetési díj egy évre: 3900 Ft.

NYOMJA: Ipress Center CE Zrt.,

2600 Vác, Nádás utca 8.

Felelős vezető: Borbás Gábor

HU ISSN 0864-7852

A kiadó ISO 9001:2008 szabvány szerint tanúsított

www.magyarmezogazdasag.hu

Szerkesztő:

Práger Ádám, Kiss Melinda

Terményáldás

Az ünnepek arra valók, hogy egy pillanatra megálljunk, visszanezzünk, számot vessünk az előző időszakkal, több figyelmet fordítsunk magunkra, családunkra, szűk baráti körünkre.

A nagy ünnepek mellett a kisebbeket is érdemes számon tartani, készülni rá. Ilyen szeptember 8-a, Kisboldogasszony napja, vagy, ahogyan sokhelyütt nevezik, Fecskehajtó Kisasszony napja. A néphit szerint ezen a napon indulnak hosszú vándorútjukra a fecskék, kezdődik a dióverés ideje. Ez a hálaadás időszaka is a jó termésért és a jövő évi bőséges aratásért.

A kertbarátoknál augusztus vége, szeptember eleje a terménybemutató kiállítások, a terményáldás ünnepek ideje. Az összejövetelek célja ma is ugyanaz, mint őseinknél: számvetés, egymásra figyelés. Büszkén mutatjuk meg társainknak egész éves kerti munkánk gyümölcsseit, zöldségeit és virágait; az asszonyok az ízletes befőttüket, lekvárokat, szörpöket, savanyúságokat, a férfiak boraikat, pálinkáikat.

Évről évre egyre nehezebb a kertészkedők munkája; a tavaszi télies időjárás, az aszály, a szélviharok, a jégverés és a nagy számban felbukkanó régi és új károsítók az idén is próbára tették a termelőket. De a kertészt nem olyan fából faragták, hogy könnyen földadja, hisz' a kertet jövőre is meg kell művelni, be kell vetni. Becsüljük meg, amink van, és ne bánkódjunk azon, ami odaveszett! Jövőre újrakezdjük.

Kertbaráti üdvözlettel:

Pap Edina

főszerkesztő

A fagyokig szedhetjük

SOKAN A NEM KELLŐ IDŐBEN VÉGZETT BETAKARÍTÁSSAL KOCKÁZTATJÁK AZ ÉVES MUNKA EREDMÉNYÉT. KÜLÖNÖSEN A TÁROLÁSRA SZÁNT FAJTÁK ESETÉBEN LEHET SOKAT RONTANI A MINŐSÉGEN, AZ ELTARTÁS EREDMÉNYESSÉGÉN. A KORÁN, NEM KELLŐ ÉRETTSÉGBEN VAGY KÉSŐN, TULÉRVE, NEM KELLŐ ÓVATOSSÁGGAL BETAKARÍTOTT VETEMÉNY AKÁR A LEGJOBB TÁROLÁSI FELTÉTELEK MELLETT IS MEGSEMISÜLHET.

DR. TERBE ISTVÁN

Nem is beszélve a tárolási gombás és baktériumos betegségekről, amelyeket nagyon gyakran a termőföldről, a kertből vi-szünk a tárolókba. Néha nagyon jelentéktelen, aprónak látszó dolgokon múlik az eltartás sikere. Sokszor a gyakran emlegetett hibákat nem veszik kellően komolyan a termesztők, és évről évre ugyanabba a hibába esve okoznak maguknak veszteséget.

A tárolási vagy rövidebb időre szóló átmeneti tárolási szempontok szinte növényfajonként eltérnek, fontosságai sorrendjük változik. A legtöbb vetemény szedési időnye nem ér véget szeptemberben; kellő figyelemmel, termesztői ismerettel a fagyokig vagy azt követően is szedhetők, betakaríthatók lennének.

A paprikát, ha szakszerűen gondozzuk,

egészen a fagyokig szedhetjük. Felvetődik a kérdés, hogy mit értünk szakszerű ápolás, gondozás alatt? Vannak determinált (csokros) típusú fajták, amelyek egy idő után befejezik hosszanti növekedésüket, nem képeznek újabb hajtásokat és virágokat. Ezeknek a szedési időnye korlátozott. Ugyanakkor már a szabadföldi fajták között is akad szép számmal folytonnövő típus, amelyekre igaz a fenti megállapítás, hogy szakszerű gondozás mellett akár október végéig is képesek teremni, amelyek a következők:

Öntözés. A paprika folyamatosan igényli a vizet; egy-egy kifejtett tő akár a napi 2-3 litert is képes elpárologtatni. Természetesen ez az érték a júniusi-júliusi napokra vonatkozik, szeptemberben már ennek legfeljebb a felét,

harmadát használja fel a növény, ami alapvetően a hőmérséklettől és a fényviszonyoktól függ. Ennek ellenére folyamatosan kell öntözni, azaz a talajt nedvesen kell tartani. Az öntözés elmaradása kényszerérést, bogófoltosodást eredményez. Hasonlóan fontos a párástítás, ami a talajt, a növények napi többszöri 1-1 mm-es öntözését, vízzel történő „permetezését” jelenti.

Fejtrágyázás. A vízigényhez hasonlóan jelentősen csökken a tápanyagigény is. Ezt leginkább a növény leveleiről lehet megítélni, ha az alsó levelek világosabbak, mint a felsők, célszerű kis adagban (1-2 dkg/m²) nitrogénműtrágyát adni, de legfeljebb csak a hónap végéig.

Növényvédelem. Nyár végére a paprikát tömegesen lepik el a levéltetvek és atkák. Sokszor, közvetlenül vagy közvetve, ezek véget a növény életének, elszaporodva súlyos vírusfertőzést okozhatnak. Ezért ellenük védekezni kell, messzemenőkig szem előtt tartva a növényvédők szerek élelmezés-egészségügyi előírásait. Egy elhanyagolt állományt olyan mértékben képesek meglepni, elfertőzni az említett rovarok, hogy egészséges, fogyasztható termés nem szedhető rólok.

Ritkítás, levelezés. A fejletlen, beteg termés visszafogja a növényt. Ezért az olyan paprikákat, amelyek foltosak, fertőzöttek, napégettek, amelyeket úgysem fogunk felhasználni,

Furcsa jelenség

Az egyre hidegebb éjszakák és hajnalok hatására a fehér termésű paprikák színe halványzölddől válik, gyakran a bibepont megnyúlik, hosszú hegye lesz a paprikának. Ezek azok a természetes jelenségek, amelyek ellen nehéz védekezni – még fűtés nélküli fóliák alatt is jelentkező tünetek.

haladéktalanul távolítsuk el a tövekről. Hasonló fontos a beteg, száraz, többnyire a növény alján elhelyezkedő funkcióképtelen levelek letétele.

Talajlazítás. A folyamatos öntözés hatására a talajok nagy része összetömörödik, a gyökerek számára levegőtlené válik. A talaj felületének sekély lazításával az egyébként is laza talajt igénylő paprika gyökerei levegőssé válnak, ami nagyon fontos a folyamatos termésképzéshez.

Fagyok után

A fagyok után is lehet paprika? Talán furcsán hangzik a válasz: igen. A fagyveszély közeledtével a paprikát tövestől, földlabdával felszedjük – rajta a kifejlett termésekkel – a gyökereket nedves újságpapírral betekerjük és hűvös pincébe, kamrába „levermeljük” azaz sűrűn egymás mellé rakva elhelyezzük. Ilyen formán a termések, ha elég hideg a helyiség, akár hónapokig is eltarthatók.

Színelő szedés

A palántázott fűszerpaprikákat már augusztus végén lehetett szedgetni, amit szaknyelven színelő szedésnek neveznek. A helyrevetett fűszerpaprika csak szeptember elejétől érkezik. A leszedett terméseket tovább kell érlelni, őrlésre csak a papírszáraz paprikatermés alkalmas. A jól szárított (utóérlelt) paprika nem fog a tél folyamán a zacskóban vagy a dobozban visszasárgulni, kifakulni. Annak érdekében, hogy szép sötétpiros legyen és őrlés után is sokáig megtartsa élénkpiros színét, utóérlelni kell, ami úgy történik, hogy az érett piros terméseket kocsányuknál fogva felfűzzük, vagy ritka szövésű hálóbá rakjuk, és pár hétre száraz, napos helyre, eresz alá kiakasztjuk.

Fontos tápelem a foszfor

A FOSZFORRÓL MINT NAGYON FONTOS TÁPANYGRÓL ESİK A LEGRITKÁBBAN SZÓ. GYAKRABBAN BESZÉLÜNK A TERMÉSMENNYISÉGET MEGHATÁROZÓ NITROGÉN RÓL, A MINŐSÉGET BEFOLYÁSOLÓ KÁLIUMRÓL, DE A TERMÉS BIZTONSÁGÁT SOK VONATKOZÁSBAN GARANTÁLÓ FOSZFOR RITKÁN TÉMA. A ZÖLDSÉGHAJTATÓ ÉS AZ INTENZÍV ZÖLDSÉGTERMESZTÉSSEL FOGLALKOZÓ KERTÉSZEKNEK ÁLTALÁBAN NINCS SOK GONDJA A FOSZFORRAL. AZ ILYEN TALAJOK JÓL ELLÁTOTTAK, DE A SZÁNTÓFÖLDEKEN, A KISKERTEKBEK SZÉP SZÁMMAL LEHET LÁTNI FOSZFORHIÁNYOS GABONÁT, ZÖLDSÉGET.

DR. TERBE ISTVÁN

Ez a gyökeresedést, virágzást és a terméskötődést elősegítő tápelem – ellentétben a nitrogénnel és a káliummal – túladagolás esetén sem okoz jelentős minőségromlást vagy terméskiesést, legfeljebb az ún. ionantagonizmus hatása következtében néhány tápelemnek (mangán, cink) a felvételét zavarja. A talajból sem mosódik ki, túllöntözés esetén is a gyökérszónában marad, és biztos tápanyagforrást jelent a foszforigényes zöldségfajoknak.

A növények foszforigénye palántakorban a legnagyobb, egységnyi zöldtömeg kifejlésztéséhez ekkor használnak fel viszonylag nagy mennyiségben foszfort. Ugyanakkor ebben az időszakban számos környezeti és növényi tényező akadályozza a foszfor felvételét. Ezek a következők:

- A palántanevelésben használatos tőzegek a foszfort olyan mértékben megkötik, hogy azt a növények nem képesek hasznosítani. Ezért a palántaföldek készítésénél lényegesen nagyobb műtrágyaadagokkal (foszforadaggal) kell számolni, mint más talajok esetében.

- A talajhőmérséklet a növényi tápanyagok közül legnagyobb mértékben a foszfor felvételét befolyásolja, hideg talajon a foszfor felvehetősége a legrosszabb. Sajnos általános és helytelen gyakorlat, hogy

a palántanevelés során nem a talaj, hanem a légtér hőmérsékletét mérik, ami soha nem ad pontos információt a közeg hőmérsékletéről, így a talajban lévő foszfor felvehetőségéről sem. Uborka esetében 21-22 °C hőmérséklet, a paprikánál 20 °C körüli, a paradicsomnál 18-20 °C közötti a gyökér fejlődése szempontjából az ideálisnak mondható érték. Sok esetben a tápkockákat a hideg talajra rakják, ott a hőmérséklet alacsonyabb, mint 1,5-2 m-es magasságban, ahol a hőmérsékletet mérik.

- Már általános a rostos felláptőzegek használata, amelyek lényegesen jobb szerkezetüknek köszönhetően kedvezőbb feltételeket biztosítanak a gyökerek fejlődésének. Ezek a tőzegek azonban köztudottan savanyú kémhatásúak, és az alacsonyabb pH a foszforra és más makroelemekre is a felvételét lassítja, akadályozza.

- A kiültetett, fiatal palánta fejletlen gyökérrendszere (főleg szálas palánták esetén) megnehezíti a talajban alig mozgó foszfor „megtalálását”, ha nincs a gyökérszét közvetlen közelében elég foszfor, a palánta alultáplált marad. A foszforral roszszul ellátott palánta csak fejletlen gyökereket képes nevelni, ami más tápelemek, így például a kálium és a nitrogén felvételét is megnehezíti.

Az említett okok miatt meglehetősen gyakran lehet a foszforhiány tünetével találkozni a palántákon (képen), a jellegzetes kékes-, vöröses-zöld levélzettel, ami a fonáki részen mindig korábban megfigyelhető, mint a levél színén. Súlyos esetben a növény a leveleket ledobja, ezáltal felkopaszodik, és a virágzás késik.

A tápkockában a bőséges mennyiségű foszfor kiültetés után is nagyon hasznos, jelentősen elősegíti a gyökeresedés megindulását és a palánták kezdeti fejlődését. Téves az a megállapítás, amely sókártétel hatást tulajdonít a fel nem oldódott, még szemcsés formában lévő szuperfoszfátnak.

Összetett műtrágyákkal történő tápoldatozás hatására a fóliák alatt, a támrendszeres paradicsom- és uborkatermesztésben a talajok foszforban gazdagok, de egyébként a kertek talajai a legtöbb esetben foszforhiányt mutatnak.

Fontos!

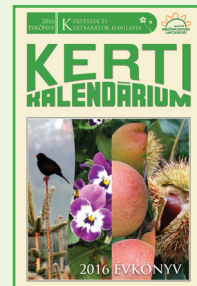
Az elkövetkező hetekben, az őszi talajművelések alkalmával ne feledkezzünk meg pótolni a foszfort a kert talajában, ugyanis ezt a tápelemet az őszi talajelőkészítések során lehet hatékonyan kijuttatni.

MÉG KAPHATÓ A 2016-OS ÉVKÖNYV!

A Kerti Kalendárium 2016-ban megjelent 10 száma összekötve, színes borítóval ellátva kapható!

Ára: 4550 Ft/db postaköltséggel.

Amennyiben a Kerti Kalendárium 2016. évi összekötött számaira igényt tart, úgy szíveskedjék az alábbi megrendelőlapot – kitöltve és aláírva – címünkre (Kerti Kalendárium, 1591 Budapest, Pf. 294.) mielőbb visszaküldeni.

MEGRENDELŐLAP

Utánvételes megküldéssel megrendelem a Kerti Kalendárium című folyóiratuk 2016. évi összekötött példányait,

..... azazpéldányban
, 2017.hó.....nap

.....
 megrendelő

.....
 pontos címe (irányítószámmal)

Popeye kedvence

A SPENÓT AZ EGYIK LEGRÉGBBEN TERMESZTETT ZÖLDSÉGNÖVÉNYÜNK. A KÖZEL-KELETEN MÁR A 8-9. SZÁZADBAN PERZSAFŰ NÉVEN ISMERTÉK ÉS SZÉLES KÖRBE FOGYASZTOTTÁK. A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN 300 ÉVE ISMERIK, TERMESZTIK, ELSŐSORBAN FŐZELÉKNÖVÉNYNEK HASZNÁLJÁK.

DR. TERBE ISTVÁN

Nálunk is, mint Európa legtöbb országában a sötét színű, magas szárazanyag-tartalmú, fehérjében és vitaminokban gazdagabb spenótfajták a keresettebbek, ezek általában a hosszabb tenyészidejűek, bőtermőbbek. Ugyanakkor a fogyasztási szezon megnyújtása érdekében rövidebb tenyészidejű fajtákat is vetnek, amelyek színe világosabb, szárazanyag-tartalmuk alacsonyabb.

Környezeti igényének tökéletesen megfelelő őszi-tavaszi éghajlatunk, a lombképzés idején optimális hőmérséklet számára 15-16 °C, csírázása már 3-4 °C-on megindul, a télálló típusok a mínusz 10-15 °C-on is áttelelnek. Nyáron viszont melegben, hosszú nappalok hatására gyorsan mag szárat fejleszt, ami után már nem fogyasztható. Vízigénye nem nagy, ennek ellenére biztonságosan és eredményesen csak öntözött

körülmények között termesztendő. Ilyen tekintetben talán kivétel a kora tavaszi vetés, amely öntözés nélkül is megvalósítható, viszont nyár végén, ősszel a csírázáshoz szükséges talajnedvességet csak öntözéssel lehet biztosítani. Talajszerkezet iránt kevésbé igényes, erősen meszes talajokon gyakori betegsége a vasklorózis.

Rövid tenyészidejéből és környezeti igényéből adódóan jó lehetőséget nyújt elő- és utóhasznosításra. Magvetéssel szaporítjuk. A vetés időpontja szerint megkülönböztetünk tavaszi, nyári és őszi (áttelelő) vetésű spenótot. Az őszi vagy áttelelő spenótot október közepén vetjük és következő év április végétől takarítjuk be. A tavaszt március elejétől április közepéig szaporítjuk (amint a talajra lehet menni) és júniusban szedjük. A nyári spenót augusztus második felében, szeptember elején vethető, és betakarítása október végén esedékes. Ajánlott tenyészterület: 25-30 cm-es sortávolság, vetés mélysége a talaj kötöttségétől és a vetés időpontjától (tavaszi, nyári, őszi vetés) függően 2-4 cm, a tőtávolság 3-5 cm. 10 m² bevetéséhez megközelítőleg 2 dkg mag szükséges.

TIPPI!

A betakarítás ideje jelentősen megnövelhető azáltal, hogy szeptember végétől-október elejétől fóliával takarjuk az állományt, amit napközben nyitni-zárni kell.

Kevesebb vegyszerrel

ZÖLDSÉGESKERTJEINKBEN SZEPTEMBERBEN A TERÜLET EGY RÉSZÉN A TERMESZTÉS LEZÁRUL. MÁSTUTT A MÁSODVETÉSŰ NÖVÉNYEK, ILLETVE A HOSSZÚ IDEIG TERMŐ ZÖLDSÉGÉLÉK, PAPRIKA, PARADICSOM, UBORKA FOGLALJÁK EL A HELYET. A FENTIEK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL A SZEPTEMBER HÓNAP BIZONYOS MÉRTEKBE A TERMELÉS LEZÁRULÁSÁRÓL, NÉHÁNY NÖVÉNY ESETÉBEN PEDIG AZOK MEGFELELŐ NÖVÉNYEGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOTÁNAK MEGŐRZÉSÉRŐL SZÓL.

DR. VARGA MÁRIA

Az üres területeken most kerülhet sor arra, hogy teljes mértékben megszabaduljunk a gyomoktól, amelyen sok kártevő áttelelhet, illetve a talajlakó kártevők ellen elvégezzük a talajfertőtlenítést. Itt többféle növényvédelmi technológia is szóba jöhet, a hagyományos „vegyszerezés” mellett az öko- vagy biotermesztés, illetve a környezetbarát, úgynevezett integrált növényvédelmi technológia. A biotermesztés során kizárólag ökológiai gazdálkodásban engedélyezett készítményeket használhatunk, illetve be kell tartanunk a biológiai védekezés szabályait. Az integrált termesztés során igyekszünk a felhasználható növényvédő szereket minimálisra csökkenteni, környe-

zetkímélő készítményeket alkalmazni, valamint alternatív eljárásokat is bevezetni. Nézzük át, mit is jelent mindez a gyomirtás, valamint a talajlakó kártevők elleni védekezésben.

Fontos!

A NÉBIH honlapján jól kereshető, folyamatosan frissülő növényvédőszer-adatbázist találunk (www.novenyvedoszer.nebih.gov.hu), amelyben külön táblázatban zöld pipával jelzik, hogy a készítmény agrárkörnyezet-gazdálkodási programban (AKG) felhasználható, tehát környezetkímélőbb.

A gyomirtás során az

1. általános gyakorlatban a természetés alól felszabadult területeken a glifozát hatóanyagot tartalmazó, ún. totális gyomirtó szereket (*Kapazin, Fozát, Figaro, Glialka stb.*) alkalmazzuk.
2. Biotermesztésben a mechanikai módszerek (kapa, gereblye használata) jöhetnek szóba.
3. Integrált természetésben sem ajánlott a totális gyomirtó szerek használata, itt is inkább mechanikai módszerrel irtjuk a gyomokat.

A talajfertőtlenítés során az alábbiak az irányadók:

1. A talajlakó kártevők, drótférgek, mocsospajorok, cserebogárpajorok, gyászboragok, lőtücsök (1.kép) és más talajban

élő szervezetek ellen az ún. talajfertőtlenítő készítményeket alkalmazzuk (a szabad felhasználású rovarölő szerek közül a *Basamid G, Force 1,5 G*), de csak az erre kijelölt kultúrákban.

2. Biotermesztésben tilos a talajfertőtlenítő szerek használata.
3. Integrált természetésben sem ajánlott talajfertőtlenítő szer kijuttatása.

Alternatív megoldás a talajlakó kártevők ellen, hogy szeptemberben, amikor a kártevők még a talaj felszínéhez közel él-

nek és károsítanak, 10-15 cm mélységben alaposan megkapáljuk a területet, majd a kártevőket kézzel kiemeljük a talajból és elpusztítjuk (2. kép).

TIPP!

Akinek baromfija van, az elkerítés után engedje rá a tyúkokat a felkapált területre, és azok maradéktalanul elvégzik ezt a munkát.

A felsorolt természetési módokban a gombás és baktériumos betegségek ellen a következő lehetőségeink vannak:

1. A hagyományos természetésben kultúránként engedélyezett növényvédő szerek felhasználása a megfelelő időszakban.
2. Biotermesztésben réztartalmú gombaölő szerek használata, amelyek általánosságban az ún. foltbetegségek ellen (varasodás, rozstda, alternária, szeptória stb.), valamint a monília és tafrina ellen hatásosak, elsősorban megelőző jelleggel. A kén tartalmú szerek a lisztharmatgombák ellen alkalmazhatók.
3. Integrált, ill. környezetbarát természetésben a felhasználható növényvédő

szerek skálája szélesebb. A vegyszeres védelem mérséklése érdekében – az előrejelzés eszközeinek és módszereinek alkalmazásával – több figyelmet kell fordítani a károsítók megjelenésének megfigyelésére, hogy meghatározassuk a védekezés optimális idejét.

A termelésből kivont terület megtisztítása, a beteg növényi részek összegyűjtése és megsemmisítése felbecsülhetetlen jelentőségű a betegségek és a kártevők esetében egyaránt. A legtöbb károsító ugyanis ezeken a növényi hulladékokon telel át. Ha ezt hagyjuk, az új termesztési évben hátrányban indul a termelő a károsítók nagy száma miatt.

Még károsítanak

A terület egy részén még termesztésben lévő növényeket továbbra is figyeljük, hogy időben tudjunk védekezni a károsítók ellen. Még most is pusztít néhány betegség, illetve kártevő.

A *bronzfoltosság vírus* ellen nem lehet védekezni. A beteg növényeket minél előbb el kell távolítani, és irtani a vírust terjesztő tripszeket. Több mint száz tápnövénye ismert, köztük a paradicsom (3. kép), paprika, burgonya, padlizsán és sok dísznövény is (*Aster*, *Chrysanthemum*, *Begonia*, *Pelargonium*, *Tagetes* stb.).

A *lepkekabóca* nálunk viszonylag új kártevő. Nehéz ellene védekezni, mert soktápnövényű, és évente 5-6 nemzedéket nevel.

A hamarosan teletőre vonuló *burgonyabogarak* ellen, amelyek a burgonya mellett a paradicsomon is károsítanak, még érdemes védekezni. A legkeményebb télen sem pusztulnak el, mert várhatóan nagy télre készülve akár 1,5 méter mélységre is lehúzódhatnak.

Az *üvegházi molytetű* is soknemzedékes faj, a lárvája károsít. Nehezen pusztítható, mert

a levél fonákjára tapadva károsít (4. kép). Még lehet számítani a *paradicsomvészre*, paradicsomon, paprikán, babon, káposztaféléken *baktériumos fertőzésekre*, valamint a gombabetegségek közül többek között az *alternáriára* és a *szeptóriára*.

A tő-, illetve szárbetegségek ellen a beteg növények minél előbbi eltávolítása a megfelelő eljárás.

Az előbbieken felsorolt betegségek ellen a réztartalmú gombaölő szereket, *lisztharmit* ellen a kén hatóanyagot alkalmazhatjuk. A kártevők gyors pusztítására elsősorban a piretroidokat javasolom (pl. *Sherpa*, *Karate*, *Cyperkill* stb.) több alkalommal, hetente kijuttatva. A felételes forgalomban vásárolható *Bulldock* különleges piretroid, hatékonysága a burgonyabogár ellen kiemelkedő.

Az üvegházi molytetű és a lepkekabóca ellen csak a felszívódó szerek hatásosak; a *Mospilan*, *Spilan* szabad forgalomban, az *Apacs* feltételes forgalomban vásárolható. Az *Apacs* olyan felszívódó készítmény, amely nemcsak csúcs felé mozog a növényben, hanem az idősebb levelek, vagyis a gyökérzet felé is.

Konyhakertek versenye idén ötödször

AZ IDÉN ÖTÖDIK ALKALOMMAL MEGRENDEZETT „A LEGSZEBB KONYHAKERTEK” - MAGYARORSZÁG LEGSZEBB KONYHAKERTJEI ORSZÁGOS VERSENY TELEPÜLÉSI FORDULÓI A BEFEJEZÉSHEZ KÖZELEDNEK. NÉHOL MÉG ZAJLANAK UGYAN A MÁSODIK KERTSZEMLÉK, SOK HELYÜTT AZONBAN MÁR EREDMÉNYT HIRDETNEK.

ALGEIER WENDY

Az alulról jövő kezdeményezés évek óta nemzetközi programként működik: öt országból, valamint Magyarország 19 megyéjéből és a határon túlról 365 településről összesen 2340 kertet neveztek idén a megmérettetésre.

Az országos program szervezői augusztus 18-áig fogadták a településekről a jelöléseket Magyarország legszebb konyhakertje országos díjra. Az országos zsűri – amiben a tavalyi évhez hasonlóan a Biokultúra Egyesület, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft., a Debreceni Egyetem, a Földművelésügyi Minisztérium egy-egy

képviselője, illetve Kovács Szilvia programigazgató vesz részt –, ezt követően dönt a díjak odaítéléséről. Az értékelés szempontrendszere a tavalyival megegyező; minden egyes kert képes, írásos anyagát tüzetesen végignézzük és azok alapján döntenek. **Az országos eredményhirdetésre idén a szeptember 20. és 24. között megrendezésre kerülő OMÉK keretein belül, az utolsó napon, a záróünnepségen kerül sor, ahol az idén először megyei díjakat is osztanak.**

A szervezők nagy öröme a jó példa ragadós: tavaly a verseny résztvevői 5394

embert vettek rá konyhakertjük megművelésére. Idén további 4085 kertet vontak művelés alá. Ez hatalmas eredmény.

Az egyik karcagi óvodában a jó példája nyomán közel 40 gyermek családja kezdett el kertészkedni. Nagyon sok zöld óvoda – akiknek a településein nem hirdettek versenyt –, magánjelentkezésként csatlakozott a kezdeményezéshez, illetve egyéni jelentkező is sok van, tudtuk meg Kovács Szilviától, a „A legszebb konyhakertek” - Magyarország legszebb konyhakertjei verseny ötletgazdájától, programigazgatójától.

A szárazság és a hőség ellenére szépek a kertek, bár a bab és a kabakosok sokfelé

rosszul szerepeltek, a paradicsomok és a paprikák viszont mindenhol gyönyörűek.

Rovarbarát kertek

Nagyon sokan megpróbálták megfelelni az idei év kiemelt témájának és rovarbaráttá tették kertjeiket: ötletesebbnél ötletesebb saját készítésű rovarhotelek, darázsgarázs, sőt lepkeszállodák létesültek. A közösségi kertek járnak ebben élen, de a magánkertekben is sok jó megvalósítást láttak a zsűritagok, és ami talán a legfontosabb: mindenki nagy odafigyeléssel védi a méheket.

Szokai Szilvia felvételei

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Érés előtt és után

AZ ŐSZ A SZÜRET IDEJE, MOST KEZDJÜK BETAKARÍTANI AZ ALMÁT ÉS A KÖRTÉT, ILLETVE VAN MÉG SZEDHETŐ ŐSZIBARACK ÉS SZILVA IS A KERTEKBEN. AZ UTÓBBIAKRÓL VISZONYLAG KÖNNYEN MEGÁLLAPÍTHATJUK, HOGY SZEDHETJÜK-E MÁR, A TÉLI TÁROLÁSRA ALKALMAS ALMÁSTERMÉSŰEKNÉL VISZONT NEM ILYEN EGYSZERŰ A HELYZET.

HORVÁTH CSILLA

A nyári és őszi almák esetében a szedési érettség meghatározása nem nehéz, mert ezeket a szedést követően viszonylag rövid időn belül elfogyasztjuk, tehát a legegyszerűbben kóstolással tudjuk megállapítani a legcélszerűbb betakarítási időpontot. A téli alma optimális szedési időpontjának meghatározása már lényegesen bonyolultabb feladat.

Az alma utóérő gyümölcs, vagyis a tárolás alatt alakulnak ki a végleges íz- és zamatanyagai, ha megfelelő körülmények közt tartjuk. A cél az, hogy több hónapos hűtőtárolást követően is a lehető legkisebb veszteséggel, fogyasztásra érett minőségben kerüljön az asztalunkra.

Általában egy-két héttel korábban kell leszedni a tárolásra szánt almát, mint a friss fogyasztásút.

A virágzástól és kötődéstől kezdve a gyümölcsfejlődés négy szakaszra bontható. A megtermékenyülés után rohamtempóban szaporodnak a sejtek és az almánál körülbelül ó hét alatt eléri végleges számukat. Ezután a sejtek megnagyobbodása következik, és a gyümölcserés kezdetéig folytatódik a növekedésük, de a számuk már változatlan marad. Az érés kezdetére több jel is felhívja a figyelmet: az alapszín zöld árnyalata halványul és sárgára változik, kialakulnak a lenticellák (apró pontok formájában mutatkozó légzőnyílások

a terméshéjon). Az érés akkor fejeződik be, amikor a gyümölcs elérte a teljes érzékszervi minőségét, kialakul, a fajtára jellemző cukor, sav, illat, aromaösszetétel. Az öregedés a teljes érettséggel veszi kezdetét, a gyümölcs puhul, elveszti jellegzetes ízét, megvastagszik a viaszbevonata.

Hogyan vizsgálhatjuk?

A szakirodalomban többféle módszer ismert a szedési érettség megállapítására. Kissé bizonytalan eredményt ad a teljes virágzástól a szedésig eltelt napok száma, mert az érésmenetet nagyon befolyásolja a hőmérséklet és a csapadék, valamint a fák leterheltsége. Kihagyó évben például, amikor kevés, de nagyra nőtt gyümölcs van a fán, hamarabb érkezik el a szüret ideje és rövidebb ideig tárolhatjuk az almát. Hasonlóan romlik a túlnitrogénezett, felfújt almák tárolhatósága is. A népszerű *Jonathan* almafajtát 140-145 nappal a teljes virágzás után szedhetjük, a *Starkingot* 150-160 nap elteltével, a hosszú tenyészidejű *Granny Smith* esetében ez az időtartam 200 nap.

A magvak mérete és a maghéj színe is támpontot ad az érésmenethez. Ha a félbevágott gyümölcsben még fehér héjúak a magvak, biztosan éretlen (4. kép), viszont a barna maghéj sem teljesen megbízható jele az érésnek. Hűvös időben ugyanis a magvak hamarabb színeződnek, mint ahogy a gyümölcs megérik.

Hasonló a helyzet az alap- és fedőszín értékelésével. Amikor kialakul a fajtára jellemző alapszín (leggyakrabban a sárga) és a gyümölcs felületének nagy része élénk fedőszínnel borított, akkor mondhatjuk érettnak. A színeződést is befolyásolja a hőmérséklet, pontosabban a nappali és éjszakai hőmérséklet különbsége: minél nagyobb az éjszakai lehűlés, annál szebben színeződik az alma. Az új, színesebb változatoknál jellemző viszont, hogy hamarabb kialakul a fedőszínük, mint ahogy

Keményítőpróba

Gyors és egyszerű módszer a keményítőpróba, amikor patikában kapható kálium-jodid oldatba mártjuk a félbevágott almát és 10 perc elteltével a kék elszíneződés mértéke alapján állapítjuk meg az érettség fokát. A próba élettani alapja az, hogy az érés során a keményítő cukorrá alakul a gyümölcsben, tehát minél kisebb a kék felület, annál érettebb az alma (1-3. kép). Teljes érésben nem látunk kék elszíneződést.

1

Teljesen éretlen *Granny Smith*

2

Már szedhető *Gloster*

3

Fuji almafajta a szedési idő végén

4

megérnek. Körténél még nehezebb a helyzet, több fajtát ugyanis még zölden kell leszedni, és a tárolóban alakul ki a sárga alapszínük.

Tudta?

Műszeres vizsgálatokkal is ellenőrizhetjük az érésmenetet, például a húskeménység mérésére szolgáló penetrométerrel vagy a cukortartalom megállapítására alkalmas refraktométerrel a gyümölcsleléből.

Tárolási feltételek

Különösen az almára igaz, hogy fajtánként is nagyon eltérő a tárolhatóságuk, illetve a kedvező tárolási feltételeik. A Jonathan, az *Elstar* vagy a *Summerred* például csak 2-4 hónapig tárolható, míg az *Idared*, *Jonagold*, *Starking*, *Golden*-változatok a korszerű, szabályozott légtérű hűtőtárolókban 6-10 hónapig is jól tárolható fajták. Általában 1-2 C-fokon, magas relatív páratartalom mellett tárolhatjuk hosszan az almát és a körtét, amit házi körülmények

5

között nehéz megoldani. A tároló hűtésére az éjszakai szellőztetés lehet alkalmas, amit kövessen a padozat locsolása, hogy megmaradjon a levegő magas páratartalma. Száraz levegőben gyorsan apadnak a gyümölcsök, azaz elveszítik víztartalmukat, viszont kevésbé telepednek meg a romlást okozó gombák.

A tárolást nagyban befolyásolja a fák erőnléte, a sikeres tápanyagellátás és növényvédelem. Elsősorban a kalciumellátásra figyeljünk

6

az almánál, szüret előtt érdemes lombtrágyával több alkalommal is kijuttatni ezt a tápelemet. A kalciumhiány jele a *keserűfoltosság* (5. kép), amikor az almán besüppedő, feketés foltok alakulnak ki, alattuk a hús is elbarnul, szivacsos és rossz ízű lesz.

A jellegzetes *Jonathan-foltosság* a késői szedés és a magas tárolási hőmérséklet következtében alakul ki. Élettani eredetű romlás a húsbarnulás is (6. kép), ami ugyancsak a késői szedésre vezethető vissza elsősorban. A beteg alma húsa barnul, szivacsossá és íztelenné válik.

Már említettük, hogy a kihagyó években romlik a tárolhatóság, vagyis érdemes odafigyelni a fák terhelésére. Se sokat, se keveset ne hagyjunk meg a kötődött termésből. Ezt persze könnyebb mondani, mint megvalósítani. Még a fán fertőzik meg a gyümölcsöt a tárolási be-

tegségeket okozó gombák, a *szürkepenész*, a *varasodás* (7. kép), az *alternária* vagy a *penicilliumos rothadás* kórokozói, ellenük tehát az egész tenyészidőben kell védekeznünk.

A Magyar Diszfaiskolások Egyesülete
2017. szeptember 14-15-én (csütörtök-péntek)
 9–17 óráig rendezi meg

24. FAISKOLAI BÖRZÉT

Szombathelyen, az Arena Savaria sportcsarnokban és szabadterületein (Szombathely, Sugár u. 18.) A Börze Közép-Európa faiskoláinak legnagyobb szakkiállítása, ahol faiskolai növények, élőlék, termesztőközegek, gépek, öntözőberendezések, faiskolai segéd- és csomagolóanyagok kerülnek bemutatásra.

Szeretettel várunk minden növénykedvelő érdeklődőt.

A kiállítást a szakmai közönség előzetes, vagy helyszíni regisztrációval, a nagyközönség belépőjeggyel látogathatja.

A beltéri kiállításon vásárlás csak bontáskor lehetséges!

Szakmai nap: szeptember 14. (csütörtök)

Közönségnap: szeptember 15. (péntek)

Felvilágosítás: Tóth Péter titkár, Tel: +36 30/372-5328

E-mail: info@fakertesz.hu Honlap: www.fakertesz.hu

SZŐLŐFAJTA-BEMUTATÓ CSERSZEGTOMAJON

2017. szeptember 1-én 10 órától

a Pannon Egyetem Georgikon Kar Kertészeti Tanszéke Szőlőfajta Bemutató szakmai napot szervez, amelynek helyszíne az Egyetem cserszegtomaji szőlőtelepe

Cserszegtomaj, Porkoláb u. 39.

További információ: 06 (83) 545-003

Kora őszi tennivalók

A TENYÉSZIDŐSZAK VÉGE FELÉ A BETEGSÉGEK FERTŐZÉSI VESZÉLYE EGYRE KISEBB, DE NEM SZÚNIK MEG TELJESEN. CSAPADÉKOSABB ÉVJÁRATOKBAN A VARASODÁS KÓROKOZÓJA A SZÜRET ELŐTTI IDŐSZAKBAN IS MEGFERTŐZHETI A BETAKARÍTÁSRA VÁRÓ TERMÉST, FŐLEG AZ ALMÁT ÉS A KÖRTÉT.

DR. KOLEVA ROSZICA

A kártevők többsége inaktív állapotban már a teletőhelyeken van, de akad olyan is mint az *almamoly*, amely kártételével most is veszélyezteti a későbbi szüretelésű fajták gyümölcseit. A *kétfoltos takácsatka* meleg, száraz évjáratokban késő őszig szívogatja a gyümölcsfák (pl. alma, szilva, őszibarack, szeder) leveleit (1. kép). A megtámadott levelek torzulnak, fonáki részüket pedig az atkák sűrű szövedéke fedi. A teletőre vonuló populáció eredményesen gyéríthető, amennyiben a kifejlett alakokra is hatásos atkaölő szert (pl. *Ortus 5 SC*) adagolunk a permetlébe. A szüret utáni időszakban se feledkezzünk meg

a nyári almák védelméről. Ezeknél a növényvédő szerek élelmezés-egészségügyi várakozási idejét már nem kell figyelnünk.

Fontos!

Már szedéskor válogassuk szét a gyümölcsöket. Ne tegyünk a tárolandók közé moniliás, varas, vagy a gyümölcsmolyok hernyójával fertőzött, „férges” gyümölcsöket. Rendszeresen szedjük össze és semmisítsük meg a fákról lepotyogott sérült termést is, mert ezzel is csökkentjük a kórokozók (pl. monília) áttelelési esélyeit.

Körte

Bár a gondos növényvédelemben részesített körtésekben a károsítók ilyenkor már nem okoznak problémát, a későbbi szüretelésű körtefajták (*Conference*, *Nemes Krasszán*, *Hardenpont téli vajkörte*) szedés előtt végrehajtott védekezéssel megakadályozhatjuk a varasodás késői fertőzéseit, valamint a kártevők közül az almamoly, a *körte-levélbolha* és a *kaliforniai pajzstetű* további gyümölcskárosítását.

A varasodás a körte rendszeresen előforduló, súlyos betegsége, amely késő őszig veszélyezteti a fákat. A varasodással erősen fertőzött levelek korán lehullanak, a fekete foltos, varas gyümölcsök pe-

dig torzulnak és gyakran mély, parásodott hasadások jelennek meg rajtuk (2. kép). A varasodás kórokozója nemcsak a lehullott leveleken, hanem a vesszőkön is áttelelhet, ezért tavasszal az első konídiumok a veszélyeztetett fiatal levelek közvetlen környezetében képződnek. Emiatt a körtékék korábban és erősebben fertőződhetnek, mint az almafák. Az egyes körtefajták kórokozóval szembeni ellenállósága különböző, ezért új telepítéskor érdemes a betegségnek ellenálló fajtát választani, ilyen például a *Kieffer*.

Az almamoly második nemzedékének hernyói szeptember végéig folyamatosan károsítják a körte gyümölcsseit, azonkívül most a körtében is tetőzik a kaliforniai pajzstetű lárváinak rajzása.

Mivel a *körte-levélbolha* áttelelő nemzedékének kifejlett egyedei nem egyszerre jelennek meg, a kártétele a fagyokig is elhúzódhat. A lárvák által kiválasztott mézharmat és az azon megtelepedő korompenész nemcsak a leveleket és a gyümölcsöket szennyezi, hanem a termés áruértékét is csökkenti. Közvetlen kártételükön kívül (torzult levelek, rövid hajtások) szerepet játszanak különböző kórokozók – *pear decline mikoplazma*, *pear leaf curl vírus*, *Erwinia amylovora* baktérium – terjesztésében is. A körte-levélbolha imágói a kéregrepedésekben vagy a lehullott levelek alá húzódva telelnek. A szüret előtti zárópermetezés időpontját a tervezett szedési idő és a növényvédő szerek élel-

Fontos!

A fák alól rendszeresen szedjük össze és semmisítjük meg a lehullott, beteg gyümölcsöket. Ezzel jelentősen csökkentjük a károsítók áttelelési lehetőségét.

mezés-egészségügyi várakozási idejének figyelembevételével válasszuk ki.

Birs

A birs igazi házikerti növény, növényvédelmi szempontból a kiskertek „elfelejtett” gyümölcse, amelynek létezését a hagyományos károsítók mellett ma már a tűzelhalás is veszélyezteti. A termőhelyi igényeket, a kórokozók és a kártevők faji összetételét figyelembe véve nagyon hasonlít az almához és a körtéhez. Azokban a kertekben, ahol hanyagolják a birsfák védelmét, a termés használhatatlan lesz az erős moníliafertőzés miatt, vagy „férge” az almamoly károsítása nyomán. Sok és egészséges termés csak rendszeres növényvédelemmel szüretelhető.

A szeptember végétől szedhető birsfajtáknál (*Bereczki*, *Champion*, *Konstantinápolyi*) most nyílik utoljára lehetőség a károsítók késői fertőzéseinek megakadályozására. Ebben az időszakban veszélyeztetet az *almamoly* és a *keleti gyümölcsmoly* utolsó hernyónemzedéke, valamint a

kaliforniai pajzstetű, amely különösen az elhanyagolt kertekben gyakori kártevő.

A betegségek közül különösen csapadékos időjárás esetén a gyümölcsök rothadását okozó monília ellen kell feltétlenül védekezni. A kórokozó ebben az időszakban kizárólag sérüléseken keresztül (pl. jégeső, almamoly lárvájának befúrási helye) fertőz, tehát az almamoly elleni rendszeres védekezéssel megelőzhető a súlyosabb megbetegedés. A fertőzött gyümölcsön kezdetben kisméretű, majd gyorsan terjedő barna rothadás jelenik meg. Ennek felületén gyakran koncentrikus körökben penészpárnák képződnek (3. kép).

Málna

A málna vegetatív részeit (levelek, hajtások, vesszők) négy kórokozó gomba (*Didymella*, *Leptosphaeria*, *Elsinoe*, *Mycosphaerella*) fertőzi, és részleges vagy teljes elhalásukat okozza. A beteg részeken különböző színű, szegélyű és formájú foltok keletkeznek, és a kórokozótól függően a kéregre vagy a hánrcsra és a fatestre is kiterjedő elhalások figyelhetők meg. A kórokozók egy része a vesszőkön telel át és tavasszal onnan fertőzi a leveleket, a hajtásokat, valamint az elzinoés betegség esetében néha a termést is. Mivel a kórokozók sebzéseken keresztül támadják meg a málnavesszőket, megelőzésükben nagyon lényeges a kártevők, elsősorban málnavesszőszúnyog elleni rendszeres védekezés a tenyészidőszak alatt.

A betegségek nagyobb mértékű fellépése esetén a letermett vesszők eltávolítása után szükség van még egy-két kiegészítő permetezésre (pl. *Astra Rézoxikloriddal*) a hajtások megvédése érdekében.

Ribiszke, köszméte

Helytelen, ha a bogyósok leszüretelése után elhanyagoljuk a növényvédelmi munkákat. Az üvegszárnyú ribiszkelepke hernyói most is károsítanak a vesszők belsejében. A beteg részek (hajtások, vesszők) eltávolításával és elégetésével megakadályozhatjuk a kártevő áttelelését, és így módon a jövő évi kártétel is sokkal kisebb lesz. A károsított vesszők könnyen felismerhetők, mert elszáradtak, és ha a vesszőket felhasítjuk, a kártevő ürülékével elszennyeződött, fekete falú járatok láthatók bennük.

A ribizskét és a köszmétét a kaliforniai pajzstetű is rendszeresen támadja. Mivel az első nemzedék elleni védekezések a fajták érése és szürete miatt sokszor elmaradnak, most újra lehetőség nyílik a második nemzedék kártételének visszaszorítására.

Mogyoró

A mogyoró lisztharmata a mogyoró egyik legismertebb betegsége, gyakori fellépése számottevően gyengíti a mogyoróbokrokat. A betegség következtében a leve-

leken először szürkésfehér penészgyep képződik. Később, augusztus végére erős lombhullás, levéllemez-barnulás lép fel. A bevonatban fekete szaporítóképletek (kleisztotéciumok) jelennek meg (4. kép). A gomba a lehullott levelekben telel át, és a tavaszi fertőzések forrása a leveleken lévő kleisztotéciumokban képződő aszkospórák tömege. Ez megelőzhető, ha ősszel időnként összeszedjük és elégetjük mogyoróbokraink beteg, lehullott leveleit.

20. SZARVASI SZILVANAPOK

**2017. szeptember 8-10.
(péntek-vasárnap)**

2017-ban immár 20. alkalommal rendezi meg Szarvas városa a hagyományos Szarvasi Szilvanapokat, amely mostanra a város és vonzáskörzete legnagyobb gasztronómiai eseménye lett.

Idén is várják a szilvás ételek kedvelőit, valamint azokat, akik szívesen töltenének el egy hétvégét a Körös parti kisvárosban.

Részletes program: www.szilvanapok.hu

1. táblázat. A gyümölcsösök betegségei elleni készítmények

Készítmény (hatóanyag)	Kultúra	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forg. kat.	M.v.i. (nap)	É.v.i. (nap)
PIRETROIDOK						
Astra Rézoxiklorid (réz-oxiklorid)	almatermésűek csonthéjasok	varasodás levéllyukacsosodás, monília, gnomónia	20-30 g 20-30 g	III.	0	10
	bogyósok	levél- és vesszőbetegségek	20-30 g			21
	héjas gyümölcsűek	baktériumos, gombás eredetű betegségek (kivéve lisztharmat)	20-30 g			21
Copac Flow (réz-hidroxid)	almatermésűek	gombabetegségek (kivéve lisztharmat)	17,5-20 ml	III.	0	10
	csonthéjasok szilva, meggy, cseresznye málna	apiognomóniás levélfoltosság, levéllyukacsosodás, vesszőbetegségek	17,5-20 ml 17,5-20 ml			21
		baktériumos, gombás eredetű betegségek (kivéve lisztharmat)	17,5-20 ml			5
	héjas gyümölcsűek					21
Cuproxat FW (tribázikus rézszulfát)	almatermésűek csonthéjasok	varasodás, tűzelhalás monília	40-50 ml 40-50 ml	III.	0	10 21
Delan 700 WG (ditianon)	almatermésűek csonthéjasok	varasodás levéllyukacsosodás	3,5-5 g 7,5 g	II.	0	21 21
Dithane M-45 (mankocseb)	alma, körte, birs, naspolya	varasodás, egyéb gombabetegségek (kivéve lisztharmat)	20 g	II. *	0	28
	csonthéjasok	monília, levélfoltosságok	20 g			30
Syllit 400 SC (dodin)	almatermésűek cseresznye, meggy	varasodás levélbetegségek	17 ml 13-20 ml	II.	0	10 10
Mycostar (klórtalonil)	almatermésűek	varasodás	25-30 ml	II.	1	21

1. táblázat. A gyümölcsösök betegségei elleni készítmények (folytatás)

Készítmény (hatóanyag)	Kultúra	Károsító	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forg. kat.	M.v.i. (nap)	É.v.i. (nap)
PIRETROIDOK						
Funguran-OH 50 WP (réz-hidroxid)	alma, körte, birs, naspolya	gombabetegségek (kivéve lisztharmat)	20-30 g	III.	0	10
	málna, szeder, ribiszke, köszméte, fekete bodza	levél- és vesszőbetegségek	20-30 g			4 14
Kumulus S (kén)	gyümölcsös cseresznye, szilva	lisztharmat	30-40 g	III.	0	nk
		levéllyukacsosodás	30-40 g			
Eurokén 2000 80 WG (kén)	alma, körte, birs, naspolya	lisztharmat, atkák (gyérítés)	30-75 g	III.	0	nk
	csonthéjasok	levéllikasztó gombák,	30-75 g			
	köszméte, ribiszke, málna, szeder, bodza	lisztharmat lisztharmat	30-75 g			
Microthiol Special (kén)	almatermésűek csonthéjasok bogyósok	lisztharmat	30 - 50 g	III.	0	nk
		levéllyukacsosodás	50 - 70 g			
		lisztharmat	30 - 50 g			
Thiovit Jet (kén)	alma	lisztharmat (gyenge takácsatka fertőzés)	30 - 75 g	III.	0	nk
	csonthéjasok	levéllukasztó gombák	30 - 75 g			
	bogyósok	lisztharmat, levéllukasztó gombák	30 - 70 g			
Polyram DF (metiram)	alma, körte, birs, naspolya	varasodás, monília	22,5	II.**	0	21

nk: előírás szerinti alkalmazás esetén nincs korlátozás

M.v.i.: munkaegészségügyi várakozási idő

É.v.i.: élelmezés-egészségügyi várakozási idő

* 250 g-os, ill. ez alatti kiserelésben III. forg. kategória

** 200 g-os, ill. ez alatti kiserelésben III. forg. kategória

A legismertebb ellenálló borszőlő

A HAZAI NEMESÍTÉSŰ BETEGSÉG.-ELLENÁLLÓ SZŐLŐFAJTÁKAT BEMUTATÓ SOROZATUNK SZEPTEMBERI RÉSZÉBEN A LEGISMERTEBB, NAGY TERÜLETEN TERMESZTETT BORSZŐLŐNK IS SORRA KERÜL, KÉT KEVÉSBÉ ISMERT, ÁLLAMILAG ELISMERT FAJTA MELLETT.

DR. HAJDU EDIT

ZALAGYÖNGYE

Egerben, a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben, 1957-ben állították elő a Seyve Villard 12.375 E.2 és a Csaba gyöngye keresztezésével. Azóta több nemesítő használta keresztezéseihez. 1970 óta az első államilag minősített, rezisztens, kettős hasznosítású szőlőfajta. Környezetkímélő termesztésre üzemi méretekben és házikertekben is alkalmas.

Termése szeptember 10-20. között érik 17-21 magyar mustfokkal és 6-10 gramm titrálható savtartalommal. Fürtje nagy, laza szerkezetű, ágas vagy vállas, kocsánya hosszú, amitől könnyű és gyors a szürete. Virágai nem mindig

termékenyülnek meg, ezért a legtöbb évjáratban, illetve túlterhelés esetén több apró és zöld terméketlen bogyó marad a fürtökben. Bogyója a metszéstől függően változó: rövid csapos metszésnél gömbölyű, szálvesszős metszésnél ovális formára fejlődik. Húsa ropogós, kellemesen muskotályos ízű, inkább húsos, mint lédús. Finom gyümölcs csemegeszőlőnek. Ha bornak használjuk, akkor pektinbontó enzimmel növelhető a lényeredéke.

Tőkéje igen erőteljes, éppen ezért nagy tenyészterületű, magas művelésen nevelhető. Lugas kialakítására is alkalmas. Egyes függönyön sok tőkéje pusztul el a korai tőkeelhalásban. Lombsátra elég dús, de gondos zöldmunkával kedvezően alakítható. Hónaljhajításokat és másodfürtöket is nevel, amelyek a kiváló évjáratokban beérnek. Igen termékeny rügyei és nagy fürtjei bő termést adnak (8-22 t/ha). A túlterhelése szakszerű metszéssel és szükség esetén fűrtrikítással elkerülhető. Rügyei mínusz 19 °C-ig kiválóan téltűrők. A szőlőperonoszpórával szemben magas fokú az ellenállása, de lisztharmatra érzékeny. Bogyói nem vagy alig rothadnak. Tőkéi nagy termés esetén, aszályos időszakban vízhiányban szenvednek. Magnéziumhiányra érzékeny.

Bora redukív kezeléssel zöldessárga színű, kellemesen muskotályos illatú és zamatú, harmonikus savösszetételű, sokarcú fehérbor. Bio-borai hazánkban és külföldön is kedveltek. A túlérésben szüretelt terméséből vagy oxidatív feldolgozással készült bora lágy, sokszor kellemetlen aromával.

MEDINA

Egerben, a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben nemesítették a *Seyve Villard 12.286 E.1* és a *Medoc noir* fajták hibridizációjával. Államilag minősített, rezisztens vörösbort adó szőlőfajta. Üzemi és házikerti termesztésre egyaránt javasolt.

Termése szeptember 10-20. között érik 18-20 mustfokkal és 8-11 gramm titrálható savtartalommal. Fürtjei középnyagok, hengeresek vagy enyhén vállasak, szerkezetük tömött. Bogyói kicsik, gömbölyűek, szívós és vékony héjúk sötétkék és hamvas, húruk lédús, muskotályba hajló fűszeres ízzel.

Tökéje középérossen nő, hosszú élettartamú, lombzata nagy, de szellős, hónaljhajítás és másodfürt képzése sem jellemző rá. Rügyei termékenyek, közepesen téltűrők. Virágai minden évben jól termékenyülnek, kiegyenlítően terem. Magas művelésen és szálvesszős metszéssel jól terem, nagy termésbiztonságú. Túlterhelésre kevésbé érzékeny. Csökkentett növényvédelemmel termesztethető, mert figyelemre méltó a szőlőperonoszpórával és a szőlőlisztharmattal szembeni ellenállása. Bogyói sem érzékenyek a szürkeothadásra.

Bora lilászvörös színű, illata különlegesen fűszeres, olykor muskotályra emlékeztető. Testes, finom savú, de könnyen lágyluló bor, musko-

tályos jellege nem minden magyar fogyasztó tetszést nyeri el. Rozébora elegáns, finom savú, ízekben gazdag, harmonikus.

VIKTOR

Egerben, a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben, 1970-ben a *Zalagyöngye* és a *Kazacska* fajták keresztezésével állították elő orosz együttműködési kutatási program keretében. Államilag minősített, rezisztens, fehérbort adó szőlőfajta. Üzemi termesztésre ajánlott. Termése szeptember utolsó harmadában érik 16-20 mustfokkal és 7-11 gramm titrálható savtartalommal. Termése jó közepes (10-15 t/ha). Fürtjei középnyagok, henger alakúak, tömött szerkezetűek. Bogyói középnyagok, gömbölyűek, héjuk sárgászöld, túlérve rózsaszín árnyalatú.

Tökéje középérossen nő kevés hajttással és kevés hónaljhajítást hoz. Rügyei termékenyek, kiválóan túlélnek a téli fagyokat. Virágai jól termékenyülnek. A szőlő gombás betegségeivel szemben ellenálló. Bogyói alig rothadnak. Magas művelésre és szálvesszős metszésre kiválóan alkalmas. Termését könnyű szüretelni. Kedveli a vízben és tápanyagokban jól ellátott talajokat. Reduktív borkezelési technológiát igényel.

Bora diszkrétan illatos, ízei és savai harmonizálnak a bor egyéb alkotóelemeivel. Savas karakterű, testes fehérbor.

Védekezés szüret idején

A CSEMEGESZŐLŐ-FAJTÁK (CHASSELAS, HAMBURGI MUSKOTÁLY) FOLYAMATOS SZÜRETELÉSE MELLETT SZEPTEMBERBEN MÁR SZEDHETŐ A FEHÉRBORSZŐLŐ-FAJTÁK (ZALAGYÖNGYE, OTTONEL MUSKOTÁLY, ZÖLDSZILVÁNI) TÖBBSÉGE ÉS A VÖRÖSBORSZŐLŐ-FAJTÁK (OPORTÓ, ZWEIGELT) EGY RÉSE IS. A SZÜRET ELŐTTI VÉDEKEZÉSEKNÉL LEGYÜNK TEKINTETTEL A FAJTÁK ÉRÉSI IDEJÉRE ÉS TARTSUK BE AZ EGYES KÉSZÍTMÉNYEKRE ELŐÍRT ÉLELMÉZÉS-EGÉSZSÉGÜGYI VÁRAKOZÁSI IDŐKET.

DR. KOLEVA ROSZICA

Aszőlő *botritiszes* betegsége (szürkerothadás, szürkepenész) az érés időszakájában okozhatja a legnagyobb termésvesztést, különösen a fertőzésnek kedvező környezeti feltételek esetén (nedves, esős

és mérsékelt meleg időjárás, gyakori köd) és a betegségre érzékeny fajtáknál.

Érés idején a fertőzés a sérült vagy megrepedt bogyókról indul, azokon eleinte barna, ovális foltok keletkeznek, a bogyók barnulnak és összezsugorodnak, felületükön rövid időn belül megjelenik a gomba szürkésfehér penészgyepe. Később a fertőzés az egész fürtre is átterjedhet, amely gyors rothadásnak indul és részlegesen vagy teljes egészében tönkremegy (*főképp*).

Ha az érett bogyók fertőződését száraz, meleg időjárás követi, akkor a fürtök

TIPPI!

Amennyiben a tervezett szüret előtt az idő csapadékosra fordul, kémiai védekezés helyett a további veszteségek megakadályozására gyorsan szüreteljük le a szőlőt.

nemesrothadáson mennek keresztül, vagyis az érett bogyókban aszúsodás jön létre.

A szőlő termésének rothadását, pusztulását a *fakórothadás* gombás betegség (*Coniella diplodiella*) is okozhatja, elsősorban júliustól a szüretig terjedő időszakban. Párás, meleg időben, jégverés vagy erős melykártétel után léphet fel.

A kórokozó főleg az érésben lévő bogyókat, ritkábban a hajtásokat és a fás részeket támadja. A fertőzés következtében a bogyók színe a rothadás előtt átmenetileg fehérre-fakóra (kék fajtáknál világosbarnára) változik. Ezt követően a bogyók puhulnak és összetöppednek (1. kép). A beteg bogyók felületén és a magvakon barnásfekete piknidiumok tömege fejlődik. A fertőzés mindig a kocsánykorona felől terjed, az egészséges és a beteg bogyóhéj határán jellegzetes szivárványszerű csíkozottság is megfigyelhető (ún. szivárványos bogyó). Csapadékos időjárás esetén a beteg bogyók elrothadnak, száraz időben viszont megaszalódnak. Gyakori tünet a fürtkocsány foltszerű elhalása is, aminek következtében a fürt részlegesen vagy teljesen elpusztul. A tünetek könnyen összetéveszthetők a szürkerothadás tüneteivel, de a fakórothadás jellegzetes megkülön-

böztető jegye a fertőzött fürtök ecetes szaga, amelyet az ecetbaktériumok okoznak, már a tőkén felszaporodva. A fakórothadás a szőlő fás részeit is fertőzheti. A kéreg hosszanti irányban reped, majd csíkokban leválik. Ezen a helyeken daganatok alakulhatnak ki.

A betegség ellen olyan körzetben kell védekezni, ahol rendszeres a jégverés, és a betegség esetenként már előfordult. Védekezésre a peronoszpóra és a szürkerothadás ellen is hatásos *Quadris* készítmény javasolható. Kiadós eső után a permetezést minél gyorsabban végezzük el, mert a zsendülő, illetve az érédo bogyók a legérzékenyebbek. A szürke- és a fakórothadásnak nem kedvező, szárazabb

évjáratokban a lisztharmat veszélyeztetheti az egyes késői szüretelésű fajták termését (*Ezerjő, Hárslevelű, Sárga muskotály*), ezeknél a hónap elején hajtsunk végre egy utolsó permetezést kéntartalmú szerrel a betegség ellen (2. kép).

A kártevők többsége már visszavonult és a telelőhelyeken van, tehát ellenük ebben az időszakban már nem szükséges védekezni. A szőlőlevélatkák (3. kép) a kétéves részek repedéseiben, a vesszők felületén vagy a rügypikkelyek alatt, a szőlőgubacsatkák (4. kép) elsősorban a rügypikkelyek alatt telelnek át. Tavasszal rügypikkelyek elhagyják búvóhelyüket, és a fakadó hajtásokat és a leveleket károsítják szívogatásukkal.

A piros gyümölcsfa-takácsatka kárminvörös, 0,5-0,6 mm-es téli tojásai telelnek át, amelyeket a nőstények raknak le augusztus végétől-szeptember elejétől az alapi rüggek környékén, a kétéves fás részekben és a kéreg repedéseiben. A téli tojásokból április végén kelnek ki a lárvák és először a fakadó rügypikkelyeket, majd a fiatal hajtásokat és a leveleket szívogatják.

A kétfoltos takácsatka telelő egyedei (narancsvörös nőstények) is szeptember folyamán kezdenek vándorolni a telelőhe-

lyekre, a kéreg repedéseibe, az avarba, a gyommaradványokra vagy a talaj felső rétegébe, ahol tavaszig nyugalmi állapotban maradnak. Tavasztól nyár elejéig a kártevő a fűféléken tartózkodik, ahonnan túlszaporodásakor átmegy a szőlőnövényekre (5. kép).

A szőlőmolyok (tarka és nyerges szőlőmoly) báb alakban telelnek át a kéreg alatti repedésekben. Április végén, május elején az első lepkék kikelnek és a megtermékenyítésük után a virágzatra vagy a levelekre lerakják első tojásaikat.

Érdeemes elvégezni!

Szüret ideje alatt mechanikai módszerekkel is megakadályozhatjuk a betegségek terjedését. Ennek érdekében időnként nézzük át a szőlőtőkét és vágjuk ki a fertőzött részeket; szedjük össze és égessük el a lehullott száradó leveleket. Feszítsünk ki hálót a madarak fürtkártevője ellen.

1. táblázat. A szőlő zsendülés-érés időszakában alkalmazható gombaölő szerek

Készítmény (hatóanyag)	Hatásmód	Dózis (g/10 l víz, ml/10 l víz)	Forgalmi kategória	M.v.i. (nap)	É.v.i. (nap)
SZÜRKEROTHADÁS					
Chorus 50 WG (ciprodinil)	felszívódó	7,5 g	III.	0	14
Switch 62,5 WG (fludioxonil + ciprodinil)	kontakt + felszívódó	8-10 g 4-5 g (fürtzóna- kezelés)	III.	0	21
BIOLÓGIAI NÖVÉNYVÉDŐ SZER – ZÁRÓPERMETEZÉSRE A SZÜRET ELŐTTI IDŐSZAKBAN					
Botector (<i>Aureobasidium pullulans</i>)	a mikroorganizmus megtelepszik a bogyók felületén és emiatt a szürkepenész nem tud szaporodni	4 g	III.	0	nk
ÚJABB HATÓANYAGOK - REZISZTENS TÖRZSEK ELLEN IS HATÁSOSAK					
Teldor 500 SC (fenhexamid)	részleges transzlamináris	7,5-10 ml	III.	0	14 (bor) 7
Mythos 30 SC (pirimetanil)	mélyhatású	25 ml	II.	0	28
LISZTHARMAT, SZÜRKEROTHADÁS					
Cantus (boszkalid)	felszívódó és transzlamináris	20-40 g	III.	0	nk
LISZTHARMAT					
Kumulus S (kén)	kontakt	20-40 g	III.	0	nk
Microthiol Special (kén)	kontakt	20-30 g	III.	0	nk
Microkén (kén)	kontakt	20-40 g	III.	0	nk
Thiovit Jet (kén)	kontakt	30-80 g 100-120 g (szőlőlevél-atka)	III.	0	nk
PERONOSZPÓRA¹, LISZTHARMAT², SZÜRKEROTHADÁS³					
Quadris (azoxistrobin)	felszívódó	7,5-10 ^{1,2} ml 10 ³ ml	III.	0	7

nk - nincs korlátozás

Divatos pálmák

MANAPSÁG MIND TÖBBEN ÜLTETNEK PÁLMÁKAT KERTJEIKBE. SOKAN KEDVELIK, ÍGY NEM CSODA, HOGY GYAKRAN TALÁLKOZUNK VELÜK. KLIMÁNK IS EGYRE KEDVEZŐBB A SZÁMUKRA. VÁSÁRLÁS ÉS ÜLTETÉS ELŐTT AZONBAN NEM ÁRT MEGISMERKEDNI SPECIÁLIS IGÉNYEIKKEL, HOGY NE ÉRJEN BENNÜNKET CSALÓDÁS.

ANTICS KATALIN

A pálmákat nálunk általában szobanövényként nevelik, ám vannak kivételek is szép számban. Arborétumok szél- és fagyvédett részein, gyűjtőknél és magánházaknál is egyre gyakrabban találkozhatunk velük. Főszerepet kapnak különböző rendezvények, csarnokok díszítésénél. Nagy és tágas helyeket jól be lehet rendezni velük, kellemes trópusi hangulatot kölcsönöznek a térnek.

Az alacsonyabb, még fiatal példányokat cserépes dísznövényként találjuk meg a virágüzletekben. Nagyon népszerű mininövény például a gyompálma (*Chamaedorea elegans*) (1. kép). Növekedésüket azonban csak ideig-óráig lehet lassítani úgy, hogy kisebb cserépben tartjuk és nem ültetjük át minden

évben. De ez is csupán átmeneti megoldás. Általában két évente ajánlott átültetni őket. Kissé savanyú talaj (pH 5,0-6,5), szükséges a zavartalan és megfelelő fejlődésükhöz.

Elsősorban azoknak javaslom ezt a növényt, akik tágas, nagy belmagasságú és napfényes otthont tudnak biztosítani a számukra. Azoknak, akiknek nem áll rendelkezésükre ilyen helyiség, de mégis ragaszkodnak a pálmához, azt javaslom, hogy ajándékozzák el a növényüket, amikor már eléri a menyeyezetet, vagy inkább már egy kicsivel előbb.

A nagy fényigény mellett a pálmák vízigényesek is. Több ezer fajuk van, ezért mindig tudnunk kell, hogy a mi növényünk melyikhez is tartozik. A sivatagi pálmák ugyanis a sok víztől, a cserjeszinten élők pedig a sok napfénytől pusztulnak el. Fontos, hogy vásárláskor mindig

informálódjunk. *Táblázatunkban összefoglaltuk a fő fajokat igényük szerint.*

A tápanyag-utánpótlásról minden egyes faj esetében rendszeresen gondoskodnunk kell. Habár a pálmák nagyon sokáig kibírják tápanyag nélkül, amennyiben egészséges növényt szeretnénk nevelni, úgy szükséges a rendszeres

Figyelem!

A pálmát nem szabad és nem is lehet visszametszeni, mivel a szárúkból nőnek, és ha lemetsszük a növekvő hajtást, akkor az egész növény elpusztul!

Magyar név	Tudományos név	Magasság	Páraigény	Vízigény	Fényigény	Hőigény	Kertbe kiültethető
Halfarokpálma	<i>Caryota mitis</i>	10 m	magas	közepes	magas	közepes	nem
Gyompálma	<i>Chamaedorea elegans</i>	2 m	közepes	magas	közepes	közepes	nem
Kókuszpálma	<i>Cocos nucifera</i>	25-30 m	alacsony	alacsony	közepes	magas	nem
Kencia-pálma	<i>Howea forsteriana</i>	10 m	közepes	közepes	közepes	közepes	nem
Kosztarikai hegyipálma	<i>Chamaedorea costaricana</i>	6 m	magas	magas	közepes	közepes	nem
Aranypálma	<i>Chrysalidocarpus lutescens</i>	2 m	magas	közepes	magas	közepes	nem
Cikász vagy Szágópálma	<i>Cycas revoluta</i>	3-4 m	alacsony	alacsony	közepes	magas	igen
Chilei mézspálma	<i>Jubaea chilensis</i>	15 m	közepes	magas	magas	közepes	igen
Kínai legyezőpálma	<i>Livistona chinensis</i>	15 m	magas	magas	magas	magas	nem
Datolyapálma	<i>Phoenix canariensis</i>	18 m	magas	közepes	magas	közepes	igen
Kínai kenderpálma	<i>Trachycarpus fortunei</i>	15 m	alacsony	közepes	magas	alacsony	igen
Nagy bokorpálma	<i>Licuala grandis</i>	2 m	magas	közepes	magas	közepes	nem
Kereklevelű legyezőpálma	<i>Livistona rotundifolia</i>	3-4 m	magas	magas	magas	alacsony	nem
Törpe botpálma	<i>Rhapis humilis</i>	6 m	alacsony	alacsony	közepes	alacsony	nem
Kaliforniai Washington-pálma	<i>Washingtonia filifera</i>	25 m	magas	magas	magas	magas	igen

Milyen a jó pálmaföld?

A pálmáknak különleges összetételű földkeverékre van szükségük, amit készen is megvásárolhatunk, de magunk is elkészíthetünk. A jó vízvezetés mellett fontos, hogy jó víztartó és könnyen újranedvesíthető legyen. Javaslatunk a következő:

- 20% érett komposzt vagy marhatrágya
- 20% perlit
- 20% rostos tőzeg
- 15% alginit
- 15% finomra darált fenyőkéreg
- 10% durva szemcsés mosott homok

táplálás, amihez a szerves trágya a legjobb.

Nyáron a 18-20 °C, télen a 12 °C körüli hőmérséklet az ideális számukra. Ne felejtünk el párasítani, főként a nagy nyári melegekben, de télen se, a fűtött lakásban. Ne használjunk csapvizet vagy hideg vizet az öntözésükkor. A legjobb számukra mindig az esővíz. Nyáron tegyük ki a kertbe növényünket, védjük a huzattól és a szélétől.

Pálmák a kertben

A pálmák kerti kiültetését kizárólag saját felelősségre ajánlom! Magas szintű ismerettel és tudással kell rendelkezni a pálmákról. Megfelelő körülményt kell biztosítani a téliesítéséről sem szabad megfeledkezni. Gondoljuk át, hogy a szabadban több méter magasra fognak nőni és akkor is meg kell tudni oldani a teletetésüket. Fiatal pálmát nem szabad kiültetni. Amikor néhány éves korában eléri azt a fejlettséget, hogy kiültethetővé válik, akkor előtte edzeni kell. Amikor tavasszal a kinti időjárás már elviselhető, kellemes, akkor védett helyre kiteszük a növényünket, este azonban még visszaviszük a meleg lakásba. Így megy ez egé-

szen addig, amíg már az éjszakák hőmérséklete is megfelelő lesz a pálmák számára.

Nem szabad megfeledkezni a növényvédelemről sem. Kora tavasszal lemosó permetezéssel indítunk és ősszel azzal fejezzük be. Tehát nagy körültekintést és felelősséget igényel a tartásuk és a kiültetésük is egyben. De ha jól végezzük a dolgunkat, akkor sok kellemes percet is szerezhetünk vele.

Kártevők, betegségek

Fontos tudnunk, hogy ha az igényeiket nem elégítjük ki, akkor megjelennek az élettani betegségek. Nem megfelelő fényviszonyok között, túlzottan magas páratartalom, túlóntozás következményeként *levélfoltosság* alakulhat ki. A másik véglét a túlzottan száraz levegő és száraz talaj, valamint a huzat és a hideg. Ebben az esetben a levél csúcsbarnulása, majd elhalása következik be. Gyakran előfordulnak a *Phoenix*, *Howea*, *Chamaerops*, *Livistona* fajokon.

A betegségek közül a pálmáknál a gombákkal találkozhatunk a leggyakrabban. Ilyen például a *Colletotrichum*, *Cylindrocladium*, *Phytophthora* stb. Ezek általában 1-2 mm-es köröket alkotnak, határozott szegélyűek, idővel a foltok összeérhetnek, így nagy barna elhalások jönnek létre. Ez a fajta levélfoltosság gyakori például a *Chamaerops*, *Phoenix*, *Kentia* fajokon (2. kép).

A grafiólás levélfoltosság nevét a kórokozójáról, a *Graphiola phoenicis*-ről kapta. Itt a leveleken 2-3 mm-es sötétbarna szegélyű, a közepükön világosbarna foltok jelennek meg. A foltok közepén a spóratömeg halmazával találkozunk. A levelek a folyamat végére elsárgulnak, elszáradnak (3. kép).

Elsősorban korai felismeréssel, majd az időben elvégzett vegyszeres védekezéssel óvhatjuk meg növényeinket a pusztulástól. A gombaölő szerek közül a folitbetegségek elleni készítmények nyújtanak megoldást (pl. *Amistar*, *Champion 2 FL*, *Kocide 2000*).

Kártevői közül leggyakrabban a polifág (sok tápnövényű) kártevők látogatják. Ide tartoznak a takácsatkák, pajzstetvek, tripszek. A kétfoltos takácsatka (*Tetranychus urticae*) fejlődési alakjai a levelek fonáki részén találhatóak tömegesen, és a leveleket szívogatják. A levél színén világos apró fehéres foltok jelennek meg, a hátoldali részén pedig finom pókhálószerű szövedéket találunk. Szabad szemmel is, de egy jó nagyító segítségével biztosan meg tudjuk találni ezeket az 1 mm nagyságú állatokat. A levelek elsárgulnak, majd elszáradnak. A száraz, meleg levegő kedvez a jelenlétüknek és az elterjedésüknek. Párásítással védekezhetünk ellenük és így megelőzhetjük a megtelepedésüket is. Amennyiben még nem tömeges a jelenlétük, puha ruhával és szappanos vízzel törölgesseük át a leveleket. Tömeges

jelenléténél a kémiai atkaölő szerek nyújtanak megoldást (pl. *Agrobio Atka*, *Floramite 240 SC*, *Nissorun 10 WP*).

A tripszek szűrő-szívó szájszervű kártevők. Kártételüket ezüstös színű szívásnyomok jelzik. A levél fonáki részén láthatjuk (nagyító segítségével) az apró kártevőket és ürüléküket. Némelyik lárvaalak rejtett életmódot folytat, így a védekezés ellenük nehéz.

A pajzstetvek közül a teknős és a kagylós pajzstetvekkel találkozhatunk. Méretük 1-2 mm, szintén szűrő-szívó szájszervvel rendelkeznek. A növényeket szívogatással gyengítik. Fénylő, ragadós mézharmatot ürítenek, ez az anyag hívja fel a figyelmünket jelenlétükre (4. kép). Kedvelt helyük a levélnyel és levéllemez, de a zugokat is nagyon kedvelik. Itt is védekezhetünk kezdetben szappanos vizes törölgetéssel, de ha már felszaporodott az állomány, akkor csak a kémiai növényvédelem nyújthat megoldást (pl. *Axoris Rovarölő Permet Dísznövényekhez*, *Biobest Fűrészdarázs*, *Careo*).

Figyelem!

Zárt térben TILOS permetezni! Az engedélyezési okiratban leírtakat szigorúan be kell tartani!

A rózsá tartós szépségéért

HAMAROSAN VÉGET ÉR A NYÁR, DE DÍSZNÖVÉNYEINK ZÖME MÉG TELJES POM-PÁBAN VIRÍT A KERTEKBEN. SOK EGYÉB TEENDŐNK MELLETT NE FELEDKEZZÜNK EL EKKOR SEM A VÉDELMŰKRŐL, HISZEN SOK KÓROKOZÓ ÉS KÁRTEVŐ SANYARGATJA ÖKET. CIKKÜNKBEN A DÍSZNÖVÉNYEK KIRÁLYNŐJE CÍMET MÉLTÁN VISELŐ RÓZSA AKTUÁLIS NÖVÉNYVÉDELMÉRE SZERETNÉM FELHÍVNI A FIGYELMET.

DR. ÖRDÖGH GIZELLA

A **rózsálisztharmat** a rózsá legveszélyesebb betegsége, amely kora tavasztól késő őszig folyamatosan súlyos károkat okoz. Nálunk nyár végén, ősszel járványszerűen lép fel mind a termesztett, mind a vadon élő rózsafajokon. A kezdeti tünetek, a fehér, lisztes bevonat a leveleken, hajtásokon a nyár végére felerősödnek. Ilyenkor a tüskék körül vastag, sárgásfehér micéliumpárnák képződnek (főképpen). A bimbók fertőzött csészelevelei nehezen nyílnak szét, ezért a virágok torzulnak. Néha még a szíromleveleken is megjelenik a lisztes bevonat. A kórokozó számára a meleg, párás időjárás kedvező. Az ilyen időszakokban 7-10 naponként

szükséges védekezni. A *fabreás betegség*, más néven *diplokarponos levélfoltosság*, vagy „csillagpenész” késő őszig folyama-

Fontos!

Felszívódó szerek használata 10 nappal hosszabb ideig nyújt védelmet. A permetléhez nedvesítő szert is kell adni. Kéntartalmú szereket 25 °C fölött ne használjunk, mert perzselnek!

tosan fertőz. A beteg növények levélszínén 5-20 mm átmérőjű, sötét színű, világos közepű, csipkézett szélű foltok láthatók, közepükön apró, fekete, pontszerű képletekkel, acervuluszokkal (1. kép). A levél fonákán a foltok világosabbak. Védekezés hiányában a beteg levelek megsárgulnak, lehullnak, nyár végére a rózsatövek teljesen felkopa-

2

szodnak. A kórokozó a lehullott leveleken tevel. Következő április végétől az onnan felcsapódó szaporítóképletek (konídiumok) fertőzik az alsó leveleket, amelyekről egyre feljebb terjed a betegség. Ezt megelőzendő, vagy legalább mérséklendő, rendkívül fontos a mostani időszakban is a lehullott levelek mély aláforgatása, vagy összegyűjtése és megsemmisítése. A kémiai védelmet a lisztharmat elleni védekezéssel lehet összekapcsolni.

A rózsarozsda az utóbbi 25 évben erőteljesen terjed. Tünetei a rózsza összes zöld

részen kialakulhatnak. Először a levél színén pontszerű termőtestek (spermogóniumok) jelennek meg. Később a levél fonákján, a levélnyélen, a hajtáson, a virágszáron és a csészeleveleken párnaszerű, kiemelkedő képletek (ecídiumok) képződnek, amelyekből narancsvörös, fertőző spórák (ecidiospórák) szóródnak szét (2. kép). Az ecídiumokkal borított részek deformálódnak. Később a levél színén sárga, szögletes foltok jelennek meg, a fonákján pedig sárgás színű, szétporzódó spóratelepek (uredoszórusz) majd fekete spóratelepek (teleutoszórusz) képződnek. Mivel a fertőzési forrás a lehullott levél és a megvastagodott vessző, a leveleket gyűjtsük össze és a levágott, torzult ágakkal együtt semmisítsük meg. A permetezéseket a lisztharmat elleni védekezéssel együtt végezhetjük.

A kártevő állatok közül a nagy rózsalevéltetű a leggyakoribb és legveszedelmesebb kártevő. A természetű és a vadon élő rózsafajok hajtáscsúcsát, fiatal leveleit és bimbóit szívogatja (3. kép). Kártétele következtében a levelek elsárgulnak, lehullnak, a hajtás meggörbül, a bimbó torzul, nem nyílik ki. Cukorban gazdag ürülekük, az édeshar-

3

mat (mézharmat) és a rajta megtelepedő korompenész szennyezi a rózsát, csökkenti díszítőértékét és az asszimilációs felületet is. Gazdasági jelentőségét fokozza, hogy több, 10-12 féle vírusos betegséget is terjeszt. A hajtásvégeken élő telepek könnyen elérhetők a permetlével, de a szárnyas egyedek berepülése által az újrafertőződés veszélye állandóan fennáll, így a kezelések ismétlése szükséges.

A rózsakabóca második nemzedékének kártétele késő őszig is elhúzódik. Az imágó is, a láva is a levél fonákján szívogat (4. kép). A szúrás helyén a levél elfehéredik, színén apró pontocskák láthatók. A nőtény

tojócsövével felvágja a hajtás bőrszövetét és alá helyezi a tojásait, amelyek áttelelnék. A levéltetvek elleni szerek ellene is hatásosak.

A fésűscsápú és a fehéröves rózsadarázsnak évente 3-4, illetve 2-3 nemzedéke fejlődik, így az egész tenyészidőszakban számíthatunk a kártételükre. Tojásaikat a levelek fonákán a bőrszövetbe, vagy alá süllyeszti. A kikelő lárvák kezdetben hámozgatják a leveleket, később lyuggatják, végül csak a vastagabb levélereket hagyják meg (5. kép). Kisebb területen kézzel is összegyűjthetjük a lárvákat, nagyobb területen rovarölő szeres permetezéssel védekezhetünk. A kezelések a fiatal lárvák ellen hatékonyak, de csak akkor, ha a permetlevet a levelek fonákára juttatjuk ki.

Kerti virágaink károsítói

A vírusok számtalan faja ismert, szinte minden növényfajt megtámadja valamilyen, vagy több is közülük. Tüneteik – mint arról már korábbi számainkban beszámoltunk – igen változatosak: gyűrűsfoltosság, levélfoltosság vagy csikoltság, levélfodrosodás, söprűsödés, törpenövés, sárgulás stb. Ellenük nincs orvosság. A tüneteket mutató növényeket célszerű azonnal eltávolítani és megsemmisíteni. Mivel a vírusokat elsősorban a vírusvektor rovarok (tripszek, levéltetvek, levélbolhák) terjesztik, azok ellen kell védekezni. Gyakran mi is terjesztjük őket az ápolási munkák vagy virágszedés során. Ezért tanácsos az eszközöket gyakran fertőtleníteni (pl. 1%-os hipós oldatban).

A fitoplazmás betegség kórokozója sok tápnövényű, közel 50 növény család fajairól ismert a kártétele. Nagyon gyakori a bársonyvirágon, a cinerárián, a körmvirágon, a kleopátra tuján, az őszi rózsán, a petúnián, a százsorszépen és a szegfűn. Törpenövést, söprűsödést, a levelek elszíneződését okozza. A növények nem hoznak virágot, ha mégis, azok zöldülnek. A beteg növények nem gyógyíthatók, ezért azonnal semmisítsük meg azokat. A területen ne tőrjünk meg gyomnövényeket, mert a kórokozót terjesztő kabócák előszeretettel tartózkodnak rajtuk.

(Az egy- és kétynári virágok gombás betegségeit és kártevő állatait a 2016. júliusi számunkban részletesen ismertettük.)

BEVÁNDORLÓ KÁRTEVŐK

Az amerikai lepkekabóca sok növényen, díszfákon, bokrokon, így a rózsán is károsít, de nem veti meg a lágyszárú növényeket sem. Amerikából hurcolták be Európába 1979-ben. Hazánkban 2004-ben észlelték először. Polifág (sok tápnövényű) faj. Ismert tápnövényeinek száma 300 fölötti. Az imágók és a lárvák a levelek fonáki részén és a hajtások végén szívogatnak, ezzel legyengítik a növényeket. Jelenlétüket hatalmas fehér viasztömeg jelzi (6. kép).

Az imágók szürkés színűek, 5-8 mm hosszúak. Szárnyaik hegyesszögben záródnak, szemük sárga. Érintésre elugranak vagy elrepülnek. A kártevő tojás alakban telel, amelyet októberben a fás növények kéregpedéseibe rak. Májustól folyamatosan kelnek a lárvák, melyek zöld színűek, testüket fehér viasztálak

borítják. Kiirtani lehetetlen. Nyáron a lárvákat gyéríthetjük többszöri permetezéssel. A permetléhez adjunk olajat, mert az feloldja az állat testéről a viaszt. Tél végén olajtartalmú szerekkel történő alapos lemosó permetezéssel elpusztíthatjuk az áttelelő tojások zömét. Sajnos nyáron a környékből berepülnek az újabb egyedek.

A zöld vándorpoloska a trópusokról származik, nálunk először Budapesten észlelték, 2005-ben. Azóta már az ország egész területén elterjedt és a zöldségfélék mellett a dísznövények zömét is legyengíti szívogatásával. Kifejlett egyedei zöld színűek. Lárvaik az első vedlés után fekete színűek lesznek, hátukon jellegzetes piros és fehér foltok váltakoznak (7. kép). Nemzedékszámuk kétfő, néha három. Kifejlett egyedei telelnek, színük ilyenkor a zöldről fokozatosan barnára vált. Észlelésükkor a többi szúró-szívó szájszervű rovar ellen engedélyezett növényvédő szerrel védekezhetünk. Kis területen érdemes kézzel összegyűjteni és megsemmisíteni őket.

Védekezésre javasolt készítmények

Készítmény	Károsító	Adagolás	Forgalmi kategória
PIRETROIDOK			
Amistar	rozsdá, diplokarpon, lisztharmat	7,5 – 10 ml / 10 l víz	III.
Cosavet	lisztharmat	15 – 50 g / 10 l víz	III.
Dithane M-45	rozsdá, diplokarpon	20 g / 10 l víz	II. *
Meteor	rozsdá, diplokarpon	20 – 30 g / 10 l víz	III.
Nordox 75 WG	rozsdá, diplokarpon	14 – 20 g / 10 l víz	III.
Systhane Duplo	lisztharmat	1,5 ml / 10 l víz	II. xx
Topas 100 EC	lisztharmat	5 ml / 10 l víz	III.
Actara SC	levéltetvek, kabócák, darázslárvák	2,5 – 4 ml / 10 l víz	II.
Chess 50 WG	levéltetvek	5 g / 10 l víz	II.
Decis	levéltetvek, darazsak	2 – 2,5 ml / 10 l víz	III.
Fazilo	levéltetvek, kabócák, darazsak	60 – 200 ml / m ²	III.
Gazelle 20 SP	szívó-rágó kártevők	5 g / 10 l víz	III.
Mospilan 20 SP, 20 SG	lepkékabóca, darazsak	5 g / 10 l víz	III.
Teppeki	levéltetvek	1,6 g / 10 l víz	III.
LEMOSÓ PERMETEZÉSRE			
Biola-Agro	rovarok áttelelő alakjai	150 – 200 ml / 10 l víz	III.
Vectafid A	rovarok áttelelő alakjai	100 ml / 10 l víz	III.

II. Feltételes forgalmú növényvédő szer

x = 250 g-os kiszerelésben ill. ez alatt III. kategóriás

xx = 40 ml-es kiszerelésben ill. ez alatt III. kategóriás

III. Szabadforgalmú növényvédő szer

Zártkerti ingatlanok adásvétele

A zártkert fogalmát még a szocialista gazdálkodás idején iktatták törvénybe: az az elkülönített községi külterület minősült zártkertenek, amely nagyüzemileg nem művelhető, és az állampolgárok személyi földtulajdona és földhasználata céljára szolgál. Ezt az 1967-es törvényt 1987-ben hatályon kívül helyezték, azonban sok tulajdoni lapon még mindig „zártkerti” vagy „zártkert” megjelöléssel szerepelnek az ingatlanok.

A zártkert megőrizte őstermelő jellegű mezőgazdasági jellegét, elkülönülve a nagyobb mezőgazdasági birtokok gazdálkodásától. Ezek a területek a legújabb szabályozás során is megmaradtak a mezőgazdasági tevékenység „alapsejtfjeként” és a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény szigorú szabályozása alá tartoznak. Sok kapcsolódó fogalom (termőföld, külterület, zártkert, kert, művelés alatt álló belterület) zavarhatja meg a tisztánlátást, ezeket szeretnénk egyértelművé tenni.

Termőföldnek minősül az a földrészlet, amely a település külterületén fekszik, és az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas vagy fásított terület művelési ágban van nyilvántartva.

A mező- és erdőgazdasági művelés alatt álló földet a rendszeres hasznosítási módra tekintettel, ezekben a művelési ágakban, illetve halastóként kell nyilvántartani, és alkalmazni kell rá a termőföld védelmére vonatkozó rendelkezéseket akkor is, ha belterületi földről van szó.

Sokan keverik a kertet a zártkerttel. A kert egy művelési ág megjelölése, amely a zöldségfélével, virág- vagy dísznövényvel (fa, cserje, pázsit) beültetett, valamint gyümölcsfával (gyümölcstermő bokorral), szőlővel, zöldségfélével, virág- vagy dísznövényvel vegyesen hasznosított területet jelent. Ezeken túlmenően

kert művelési ágban kell nyilvántartani még a komlóültetvényeket, a fólíásátrák, valamint a melegágyak és palántanevelő telepek területét, továbbá az erdészeti szaporítóanyag, karcacsnyfa, díszítógally, vadgyümölcs és vessző termelését szolgáló területet és a csemetekertet.

Sok zártkertet a tulajdonosok leginkább családi felhasználásra szánt gyümölcs-, zöldség- és dísznövénytermesztés céljára, néha háziállatok tenyésztésre (takarmánytermesztés), hobbikertészkedésre hasznosítottak. Gyakran építettek rájuk gazdasági épületeket, fólíásátrákat, szerszám- és ideiglenes terménytárolókat, de gyakori volt a hétvégi házak építése is.

A területek és épületek adásvételét megnehezíti, hogy a földforgalmi törvény hatálya alá tartoznak, ezért érdemes kérni az illetékes földhivatalnál a művelés alól kivett területként történő átvezetésüket. Erre 2015 óta van lehetőség, és 2017 december 31-ig díjmentesen végzik el a hivatalok.

Azáltal, hogy a kivett zártkert kikerült a földforgalmi törvény hatálya alól, a belterületi ingatlanokéval azonos módon lehetséges az adásvételük. Ügyvéd által készített adásvételi szerződéssel 22 munkanapon belül bejegyezhetővé válik a zártkerti ingatlan adásvétele.

A sikeres gyeptelepítés kellékei

AZ IDEI NYARAT A SZÉLSŐSÉGEK JELLEMEZTÉK; A HOSSZAN TARTÓ HŐSÉGET ÉS SZÁRAZSÁGOT HELYENKÉNT ÁRADÁSSZERŰ ESŐZÉSEK, VIHAROK TARKÍTOTTÁK. A KERTTULAJDONOSOK MINDEN ERŐFESZÍTÉSE ELLENÉRE KISZÁRADÁS, A HELYTELEN ÖNTÖZÉS ÉS A HEVES ESŐK MIATT KIPÁLLÁS, GOMBÁS BETEGSÉGEK JELENNEK MEG A GYEPEKBE. A LEGYENGÜLT FŰ KÖZÖTT ELŐTÖRTEK AZ AGRRESSZÍV GYOMOK IS. A KORA ŐSZI IDŐSZAK KIVÁLÓAN ALKALMAS ARRÁ, HOGY HELYREHOZZUK GYEPÜNKET; FELÜLVESSÜK A KIKOPOTT FOLTOKAT, ÉS A GYORS TAVASZI INDULÁS ÉRDEKÉBEN MEGFELELŐ KEZELÉSEL SEGÍTSÜK AZ ÁTTELELÉST. AZ ÚJ GYEP TELEPÍTÉSÉBE IS MOST VÁGHATUNK BELE NAGY BIZTONSÁGGAL.

Augusztus közepétől, végétől, amíg az időjárás engedi, elvégezhetjük a gyeptelepítést. Ha magvetéssel szeretnénk füvesíteni, a siker érdekében egyáltalán nem mindegy, hogy milyen fűmagot választunk. Azt már jól tudjuk, hogy a jövőbeni használatnak megfelelő keveréket vessünk: sportoláshoz sportkeveréket, árnyékba árnyékít, díspázsíthoz (amit csak messziről nézünk) pázsítot. Persze, vannak átmenetek is, ahogyan azt a későbbiekben látni fogjuk. Mindezek mellett nagyon fontos az is, hogy a fűmagkeverék valójában mit is tartalmaz; milyen a magok csírázó-, illetve teljesítő képessége, azaz milyen gyorsan ad tökéletes fedést.

Fontos a fűmag minősége

Az *ICL LandscaperPro* fűmagkeverékei az európainál sokkal szigorúbb amerikai szabványnak felelnek meg, azaz magasabb csírázási és tisztasági százalékokkal rendelkeznek, így gyors és igen látványos eredmény érhető el velük. Ez azt jelenti, hogy a hagyományos fűmagkeverékekhez képest kevesebbet kell elvetnünk ahhoz, hogy pillanatok alatt sűrű fedést adó gyepet kapjunk. Az *ICL LandscaperPro* fűmagkeverékeiben a hagyományos gyepalkotó fajok (csenkeszek, perjék stb.) kiváló genetikával rendelkező nemesített fajtái találhatóak. Ez még magasabb minőséget nyújt.

Az *ICL LandscaperPro* fűmagkeverékek figyelembe veszik a kert változó fényviszonyait, illetve a gyephasználattal kapcsolatos igényeket, így minden körülményre kínálnak megoldást.

A *LandscaperPro Supreme* ideális választás akkor, ha egyszerre szeretnénk strapabíró és nagy díszítőértékű gyepet kertünkben.

A *LandscaperPro Performance* magas minőségű sport jellegű keverék, kiváló taposástűrő és regenerálódó képességgel. Elsősorban kisgyermekes családok kertjébe javasolt típus.

A *LandscaperPro Sun&Shade* keverék jól ellenáll a szélsőséges fényviszonyoknak. Tűző napot és árnyékot egyaránt kiválóan tűri, ezért olyan területekre való, ahol ezek váltakozhatnak (pl. nagyméretű ősfákkal benőtt, vagy gyümölcsfákkal beültetett kertbe is).

A *LandscaperPro Finesse* díszpázsitok, finom szerkezetű luxusgyepek kialakítására kiváló, amivel elkápráztatjuk a kertii partira érkező vendégeinket. Az sem baj, ha letaposák, mert a gyepműtrágya kiszórásával, helyes öntözéssel és rendszeres nyírással hamar rendbe tehetjük.

Milyen műtrágyát használjunk?

Magvetéses gyeptelepítéshez, gyepszőnyeg-fektetéshez és felületéshez érdemes használni a *LandscaperPro New Grass* burkolt gyepműtrágyát, amely egyenletesen, 2-3 hónapon át, elnyújtottan szabadul fel a kellő tápanyag-mennyiség. Ennek köszönhetően a fű gyorsabban és erőteljesebben gyökeresedik, a perzselődés veszélye nélkül. Közvetlenül gyeptelepítés előtt kell kiszórni, és a végleges talajegyengetéssel egy időben lazán bedolgozni a talaj felső 1-2 centiméteres rétegébe. Felületés esetén természetesen fűmagvetést követően is

szórható. Adagja 20-30 g/m². Használhatjuk felületésekhez, pótlásokhoz foltszerűen is. A *LandscaperPro New Grass* speciális telepítő gyepműtrágya használatával a fű akár 10-14 nappal hamarabb kikel, így erős gyökérezettel telelhet, és tavasszal gyorsabban indul fejlődésnek.

Mi kell tehát a tökéletes gyephez? Kiváló genetikájú, tökéletesen és gyorsan csírázó fűmag és folyamatos tápanyagellátást nyújtó speciális gyeptelepítő gyepműtrágya.

Miért sikeresebb az őszi gyepezítés?

- Nyáron elegendő idő állt a rendelkezésünkre a tereprendezésre, a terület teljes gyommentesítésére.
- A talaj még elég meleg, de a levegő már hűvösebb. A fű gyorsan kel, gyorsabban megerősödik, kevesebb teret ad a melegkedvelő gyomoknak, amelyek ősszel már nem csíráznak ki.
- A természetes csapadék mennyisége is több, ami segíti a fűmag csírázását.

Landscaper Pro

Sportpálya technológia az Ön kertjében

<http://landscaperpro.hu/hogyan/>

Mayerhoffer Attila +36 (30) 396 1252

FŰRE LÉPNI SZABAD!

Kiemelt ágazat a kertészet

AZ IDÉN A 78. ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI KIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁRT A HUNGEXPO BUDAPESTI VÁSÁRKÖZPONTBAN ÉS A KINCSEM PARK TERÜLETÉN A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM MEGBÍZÁSÁBÓL AZ AGRÁRMARKETING CENTRUM SZERVEZI. A RENDEZVÉNY ELSŐDLEGES CÉLJA A TERMELŐK, A KERESKEDŐK ÉS A FOGYASZTÓK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK BŐVÍTÉSE, A KERESKEDELEM ÉS A TUDATOS VÁSÁRLÓI MAGATARTÁS FEJLESZTÉSE, VALAMINT A KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ MAGYAR TERMÉK MEGISMERTETÉSE, A PIACI INFORMÁCIÓK MEGOSZTÁSA.

BRAUNMÜLLER LAJOS, TÓTH VIKTÓRIA

Magyarország legnagyobb, Közép-Kelet-Európa egyik legkiemelkedőbb agrárgazdasági seregszemléjére közel 100 ezer látogatót várnak az idén. Ott lesz a szakma színe-java az ország minden részéről. Az OMÉK immár bekerült a nemzetközi vásárnapotárba, a nemzetközi kiállítások közé, kiemelt figyelmet és megjelenési lehetőséget kapnak külföldi kiállítók is.

Az OMÉK egyszerre jelent stabilitást és megújulást, szakmaisága az egyik legkiemelkedőbb a régióban, s idén először Szakmai Nappal is bővül. Szeptember 19-én, ahol a legnagyobb hazai agrár-szakmai és élelmiszer-ipari vállalatok döntéshozói, beszerzői és más elismert szakemberek elemzik a kapcsolódó ágazatok üzleti kockázatait és lehetőségeit.

Az OMÉK-on 2017. szeptember 20-24. között külön helyet kapnak a különböző ágazatok, az A pavilonban lesznek a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások, a G pavilonban a kistájak termelői, a bio-sziget és a Civil Sziget, a B pavilonban az állattenyésztés képviselői, a D pavilon pedig a kiemelt kertészeti bemutató színhelye lesz. Színpadi programok lesznek az F pavilonban, a tértítésmentesen látogatható Kincsem Park területén pedig Erdővárás, családi és gyermekprogra-

mok, valamint állattenyésztési bemutatók. Mindezek mellett gépbemutatók, őshonos állatok, kézműves programok és a vendéglátás képviselői is helyet kapnak.

A kiemelt kertészeti bemutatón a D pavilonban számos, a kertészeti ágazatban fontos szerepet játszó vállalkozás, kutatóintézet és a szaktárca is képviselteti magát. A D pavilonban 500 négyzetméteres kertészeti közösségi területet is kialakítanak, érdemes tehát kilátogatnia az OMÉK-ra minden kertbarátnak, aki elkötelezett a környezet és kertkultúra iránt.

A kiállítás kistermelői koncepciója idén a kistájakat jeleníti meg, azok jellemző termékeit, ízeit mutatja be. Ez alkalommal is megkérdeztünk néhány bemutatózó termelőt; milyen tervekkel és reményekkel érkezik a kiállításra.

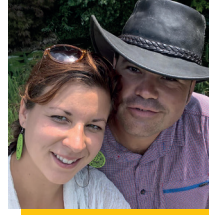

**VATTAMÁNY
ÁGNES**

**marketing
referens,
Bio-Fungi Kft.**

A Bio-Fungi Kft. negyedik alkalommal vesz részt az OMÉK-on. Vállalkozásunk csiperkegomba komposztot és laskagomba alapanyagot készít, valamint gombatermesztéssel (csiperkegomba, laskagomba, sárga laskagomba, déli tőkegomba) foglalkozik. A kelet-közép-európai régió egyik piacvezető vállalkozásaként 1992-es megalapításunk óta a legmodernebb technológiák és minőségbiztosítási eljárások alkalmazására törekszünk üzemünkben és gombaházainkban. Csak így szavatolhatjuk partnereinknek a folyamatosan kiegyensúlyozott minőségű termékeket.

A Bio-Fungi Kft.-nél a gombafogyasztás növelésére és a gasztronómiára is nagy hangsúlyt fektetünk, ezért a kiállítás minden napján különféle, termesztett gombából készült egyszerűen elkészíthető ételekből kóstolókkal várjuk a látogatókat.

**V. TOPOR
ERIKA**

Kertportál Major

Családi vállalkozásunk több területen képviselteti magát a mezőgazdaságban. Permakultúrás gazdaságunkban zöldséget, gyümölcsöt és fűszernövényeket termelünk, illetve állattartással is foglalkozunk. Különlegesen jó minőségű ősmagyar búzával dolgozunk, amelynek a termesztéséhez nem használunk növényvédő szereket. A tojás kizárólag „kapirgálós” tyúkoktól és nem tápon nevelt állományból való. Kiváló minőségű tésztáink mindegyike egyedi gyártási számot kap, így minden termékünkről tudjuk, hogy mikor és melyik keverésből készült. Minden keverés tésztájából próbafőzést is végzünk. Az OMÉK-on az idén veszünk részt első alkalommal. Szeretnénk bemutatkozni a nagyközönségnek, és természetesen új partnereket is keresünk folyamatosan bővülő és innovatív termék-szortimentünkhöz.

NÉMETH JENŐ
ügyvezető-tulajdonos, Silvanus Csoport Kft.

A Silvanus Csoport Kft. gyors növésű fafajtákat nemesít, azok szaporítóanyagát termeszti és forgalmazza. Célunk, hogy fajtáinkkal olyan megoldásokat kínáljunk a földtulajdonosoknak és a gazdálkodóknak, amelyekkel a megszokott fafajokhoz képest jóval magasabb hozamot tudnak elérni. Ezek a fajták iparifa-ültetvények

és energetikai ültetvények telepítésére alkalmasak, a szárazabb homoktalajoktól az ártéri területekig. Ez a kiállítás nagyszerű lehetőség számunkra, hogy bemutassuk a nemesítési eredményeinket és népszerűsítsük a fajtáinkat. Már sokadik alkalommal veszünk részt, korábban díszfaiskolai és kertészeti, sőt erdészeti témában. A cégünk korábban díjat is nyert az OMÉK-on.

TERMÉNYBEMUTATÓK ORSZÁGSZERTE

Az ideoi szeszélyes időjárás ellenére szép terméseket hozott az ősz. A kertbarát körök országsszerte bemutatják egész éves munkájuk gyümölcsét a nagyközönségnek. Ezek között válogattunk.

2017. augusztus 27. (vasárnap)

Kertészek és Kertbarátok Dr. Luntz Ottokár
Köre terménybemutatója
Helyszín: Budaörs, Fő u. mentén

2017. szeptember 7-8. (csütörtök-péntek)

Jászkisér Kis-Ér Kertbarát Kör
terménybemutatója
Helyszín: Jászkisér, Művelődési Ház,
Kossuth tér 10.

2017. szeptember 1-3. (péntek-vasárnap)

Gödi Kertbarát Klub terménykiállítás
Helyszín: József Attila Művelődési Ház,
Göd

2017. szeptember 7-10. (csütörtök-vasárnap)

Gyáli Kertbarát Kör terménybemutatója
Helyszín: Gyál, Kőrösi út 118-120.
Nyitvatartás: csüt: 13.30-18.00,
p-šo-v: 8-18 óráig

2017. szeptember 2-4. (szombat-hétfő)

Porpáczy Aladár Kertbarát Egyesület
terménykiállítás
Helyszín: Művelődési Ház, Pomáz

2017. szeptember 10. (vasárnap)

Budafok-Tétény Kertbarát Kör
terménybemutatója
Helyszín: Klauzál Gábor Művelődési Ház
(1222 Bp. Nagytétényi út 31.-33.)
Nyitvatartás: 9-14 óráig.

2017. szeptember 4. (hétfő)

Tessedik Sámuel Kertbarát Kör, Szarvas
Regionális termékbemutató
Békésszentandrás

2017. szeptember 15. (péntek)

Zuglói Kertbarát Kör terménybemutatója,
Helyszín: Zuglói Civil Ház,
Budapest, Csertő park 12.
Nyitvatartás: 10-16 óráig.

2017. szeptember 5-6. (kedd-szerda)

Jákó Kertbarát Kör terménybemutatója
Helyszín: Jászfákóhalma, Bajcsy-Zsilinszky u.
Nyitvatartás: kedden 10-től,
szerdán 14-óráig.

2017. szeptember 7-8. (csütörtök-péntek)

Honvéd Kertbarát Kör terménybemutatója
Helyszín: Stefánia Palota,
Budapest, Stefánia út. 34-36.
Nyitvatartás: 10-17 óráig

2017. szeptember 23. (szombat)

Kertvárosi Kertbarát Egyesület
terménybemutatója
Helyszín: Erzsébetliget,
1162. Budapest, Hunyadvár u. 24.
Nyitvatartás: 10-17 óráig.

AZ ELTE FÜVÉSZKERT PROGRAMJAI:

2017. augusztus 25. (péntek): Paradicsom szakmai nap

2017. szeptember 1. (péntek): Füge szakmai nap

2017. szeptember 1. (péntek): Orchidea klubnap a Magyar Orchidea Társasággal

2017. szeptember 16-17. (szombat-vasárnap):

Kulturális Örökség Napja,

Priszter Szaniszló életműve fotókiállítás

2017. szeptember 22., vagy 29. (péntek): Kutatók Éjszakája

Helyszín: Budapest, VIII. ker. Illés utca 25.

TERMÉNYÁLDÁS GYŐR 2017

2017. szeptember 16-17. (szombat-vasárnap)

Helyszín: Győr, Széchenyi tér

A Terményáldás a nyugat-dunántúli régió nagy múltú kertészeti kiállítása és kulturális rendezvénye. A természeti termékenység iránti hála és a munka tisztelete hívta életre a föld terméseinek e szemléjét, amelyet az ünnephez kapcsolódó programok, koncertek tesznek teljessé. Ökumenikus szertartás keretében kerül sor a termények megáldására, a hálaadásra. A Terményáldáson számos termelő és kiállító mutatja be válogatott portékáját, többek között kertészetek, zöldség-gyümölcsstermesztők és -feldolgozók, biotermelők, pékségek, virágkötők. A gyermekeket újrahasznosított anyagokból készült játszótér, zöldségbáb-készítő foglalkozás és bábéledés várja a virágdíszbe öltözött győri Széchenyi téren. A programot a zenei produkciók mellett gyógynövénytura és szakmai előadások teszik teljessé.

Részletes program: www.mufegyor.hu

És készül már a válogatás-könyvünk, a 12 év legjobb receptjeiből!

HERBÁCIÓ
A NÉPI GYÓGYRECEPTEK MAGAZINJA
Kozmetikumok, gyógyreceptek, növényekről, házilag!

GYÓGYFÜVES LIMONÁDÉK
FENYŐVÍZ ÉS FENYŐTEA
DIÓBÓL HAJSZÍNEZŐ

avokádós kozmetikumok
krumpli héj chips | dinnyehéj befőtt
narancshéj tea | narancsos vaj,
narancs tisztítószer | birsfőzelék
birsleves | birsfagyi
banánból fogfehérítő és cipőpoló

XII. ÉVFOLYAM, 3. SZÁMA
2017/3 | 420 Ft
Szárveték: 2,84 Ft | Nyomtatás: 250 Din. | Romániai ár: 6,6 Ft

NÖVÉNYEKRŐL-NÖVÉNYEKRŐL: RECEPTEK, TIPPKE, ÖTLETEK 45

Kozmetikumok, gyógyreceptek, növényekről házilag!
Herbáció, a népi gyógyreceptek magazinja, már 12 éve!

Megjelent a Herbáció magazin legújabb, 45. száma!
Kapható a nagyobb újságárusoknál, és a Postákon augusztus 15.
és november 15. között!
www.herbacio.hu Tel: 0630 437 8900

Fizessen elő most!

Kistermelők Lapja - A legnagyobb példányszámú állattenyésztési havilap

Megrendelőlap

Megredekem a **Kistermelők Lapja** című lapot példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 4 920 Ft
 1/2 évre 2 460 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

.....
aláírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy előfizethető az ország bármely postáján, és a hírlapkezelőknél, valamint e-mailen a hirlapelofizetes@post.hu címen, és a +36-1-767-8262-es telefonszámon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Tel.: 06-1-470-0411, fax: 06-1-470-0410
E-mail: szerkesztoseg@kistermeloklapja.hu, web: www.kistermeloklapja.hu

Augusztusi számunk nyertese: Balog Ferencné (Nagylenyével)

Rágcsálóriaszttók

Szabaduljon meg hívatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, görény
- kullancs, bolha
- galamb, seregély
- vakond
- pele

Forel Elektronikai Kft.

2800 Tatabánya,
Kossuth Lajos u. 30.
Tel./Fax: +36 34 316 673
e-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu

						TENGERNAGY, ANGOLUL MEGFEJTÉS, 1. LÉGI CÉGÜNK V. IN... VERITAS A SUGÁR JELE KÖLTŐI SÓHAJ BÚZA, EGYNEMŰI	ANGOL FÉRFINEV (IAN) HORGÁSZSZINEG NEHEZEKE HASALJI PRÉM ITTENI, KÖZELI KÖZÉPEN OLTÓ! ... ÜGYE VAN, BIZTOS A SIKERE	FOGADÁSÁRA ÉV ELEJEI HÁLÁVAL EMLEGET
TRÓPUSI GYÜMÖLCS	MEGFEJTÉS, 2.	PUBBAN MERIK	MÁRCIUS 8-AN ÜNNEPELJÜK	HELYET CSERÉL	FÉNYREKESZ SAINT, RÖVIDEN		LYUKAS TETŐI VASCO DA... PORTUGAL HAJÓS	HÉTVEGEI FIZETÉSEN FELÜLI ÖSSZEG
						HATÁRSÁV RÁKÓCZI KATONÁJA		
VALAKI MÁST MEGELŐZVE					EGYIPTOM FŐVÁROSA BOLYONG			GYÓGYKEZELÉS
ÉTELSOR							AZ ELTE EGYIK KARA PALYA... FOLK-ÉNEKES	
KÉRDŐSZÖCSKA		KÉPESKÖNYV MECHANIKUS IDŐMÉRŐ			LÍBIA NYELVE RÁBAKÓZII		LÚDTALP-BETETI! GIGATONNA RÖVIDEN	
TÖMÖRÍTETT FÁJLFORMÁTUM			TERMÉK, PORTEKA FÁRASZT, BOSSZANT			KURZOR-MOZGATÓ KANYARFÉLE		
IPARI ROST-NÖVÉNY	S							
MONDAT-ELEM RÉSZE	BANKBETETI! A BUDDHIZMUS JAPAN ÁGA			NANO, RÖV. ALMA... KAZAH VÁROS				
A SZERELMI KÖLTÉSZET MUZSÁJA								
BRAZIL KIKÖTŐVÁROS								

Augusztusi számunk nyertese: Balog Ferencné (Nagylengyel)

Korábbi számaink nyertesei: április: Gyukné Luter Ilona (Egervár), május: Keserűné Fekete Erzsébet (Helvécia), június: Kulcsár Károlyné (Zalaegerszeg), július: Magyarosy János (Győr-sövénnyház)

A dió vegyszeres védelme a házikertekben nem általános, egyrészt a fák nagy mérete miatt, másrészt pedig azért, mert a hagyományos fajták alig igényelték a védekezést. Az oltványdió elterjedésével viszont a gombás, baktériumos betegségek és a kártevők ellen védekeznünk kell. A rejtvényben két dió kártevő nevét rejtettük el. Kérjük, a megfejtést küldje be címünkre 2017. szeptember 15-ig!

Kerti Kalendárium

1591 Budapest, Pf.: 294.

Egy nyertes könyvjutalomban részesül.

XI. KAPOSVÁRI ÁLLATTENYÉSZTÉSI NAPOK

2017. SZEPTEMBER 1-3.
KAPOSVÁR, PANNON LOVASAKADÉMIA

LOVASPROGRAMOK | ÁLLATSIMOGATÓ | VADASPARK
ÁLLATBEMUTATÓ | VADGASZTRONÓMIA | GAZDAUDVAR
GÉPBEMUTATÓ | ÉLELMISZERIPARI KIÁLLÍTÁS

II. MAGYAR LÓTENYÉSZTÉSI NAPOK

Nemzeti kincsünk, a magyar ló

kán

WWW.KAPOSVARINAPOK.HU

Támogatók:

Kiemelt partnerek:

A kiállítás hivatalos lapja:

